

Àngel DUARTE I MONTSERRAT

EL REPUBLICANISME CATALÀ A FINALS DEL
SEGLE XIX (1890-1900)
(Volum I)

Tesi Doctoral dirigida pel
Dr. Pere GABRIEL I SIRVENT

P. Lluís

Departament d'Història Contemporània
Facultat de Lletres
Universitat Autònoma de Barcelona

Setembre 1986

115. "La Fraternidad", 8.XI.1891, p.1-2. "La Tramontana", 19.IX.1890, p.2.
116. "El Espejo", 12.V.1900, p.1-2, El socialismo avanza (s. Ópalo). "La Montaña", 8.V.1887, p.2, Errores de algunos socialistas. Ibid. 18.II.1894, p.2, Minuta del sentido socialista (s. Salmerón). "El Federal", 14.V.1898, p.2, Socialismo. "La Avanzada", 3.IV.1890, p.3. "La Montaña", 6.I.1889, p.1, La conciliación por el socialismo (s.C.F.). Ibid., 13.IX.1891, p.2, Congreso socialista internacional de Bruselas (s.Margarit). Ibid., 24.V.1896, p.1-2, La transformación social (s.Jaime Puigdollers). Vid. José Álvarez Junco, op.cit., p.323. En general es poden observar en el treball d'Álvarez Junco altres exemples d'aquesta identitat de tradicions llibertàries i republicanes.
117. "El Progreso", 9.I.1898, p.1, Problema social (s.E. Castelar). "La Tramontana", 15.IV.1892, p.2, Disbarats d'un sabí sobre socialisme, es refereix a un article fet per Castelar on es venia a dir que el socialisme és incompatible amb la llibertat. "La Campana de Gracia", 3.V.1890, p.2. "La Publicidad", 25.IV.1891, p.1. Per a la posició de Pàmies, vid. ibid., 18.IV.1891, p.2.
118. La cita de Pere Gabriel, Entorn del moviment obrer a Mallorca en el segle XIX (I), p.95, dins "Randa", I, (pp.89-128).
119. "La Montaña", 19.I.1896, p.1-2. Durant la campanya del març del 1893, Junoy ja havia fet un manifest dirigit als seus electors de Manresa, on deia que als obrers els havia defensat en els seus interessos i drets raonables. Vid. "La Publicidad", 5.III.1893, p.2.
120. "La Concordia", 25.IV.1893, p.1, Los obreros, i "La Bandera Progresista", 1.II.1896, p.2, La república y los obreros.
121. "La Fraternidad", 25.VII.1891, p.1. "La Unión de los Pueblos", 22.V.1887. "Diario Republicano de Barcelona", 23.IV.1893, p.1, El obrero y la república (s.S.). "La Publicidad", 16.II.1892, p.2.
122. Vid. Josep Termes, Federalismo, anarcosindicalismo y catalanismo, (Barcelona, 1976), p.56.
123. "La Autonomía", 12.III.1898, p.1, Nuestro programa (s. F. Pi y Arsuaga, en nom de tota la redacció). Vid. també "La Montaña", 25.IX.1887, p.1, A los redactores de "El Obrero" de Barcelona, en particular y demás obreros en general (s. Ignacio Perramón y Mer)
124. "El Nuevo Ideal", 3.VII.1897, p.1-2.
125. "Badalona Federal", 26.V.1900, Federales y obreros. "El Grito del Pueblo", 8.XII.1894, p.2, Federales y obreros.
126. "El Nuevo Ideal", 27.III.1897, p.1-2, Examen de conciencia (s. A. Franquesa Sivilla). "Badalona Federal", 5.VIII.1900, p.1-2, El obrero debe ser político (s. Manuel Vilas)
127. "La Bandera Progresista", 8.II.1896, p.2-3.
128. "La Avanzada", 26.III.1891, p.1-2, Concejales de Reforma Social (s. J. Narcís Roca). Ibid., 17.VII.1890, p.1-2. "La Montaña Republicana", 9.XI.1901, Ciudadanos.

129. "La Montaña", 17.VIII.1890, p.1-2, Obreros y demócratas á la vez (s.X.). "La Avanzada", 22.IX.1892, p.4, Notas bibliográficas (s. Nicolás Pérez). "La Publicidad", 22.X.1893, p.1, Los secuaces de Pallás (s. R.Coll y Remedios).
130. "El Grito del Pueblo", 25.XI.1894, p.2, La propiedad.
131. "La Autonomía", 28.V.1898, p.3, Distribución de la propiedad (s. Eugenio Peré). "La Fraternidad", 16.VII.1893, p.2, La propiedad individual (s. Manuel Navarro Murillo). "El Grito del Pueblo", 1.XII.1894, p.2. "El Eco Posibilista", 3.I.1886, p.2-3, El problema social.
132. "El Espejo", 18.VIII.1900, p.1. Ibid., 25.VIII.1900, p.1. Tributació progressiva a "La Autonomía", 28.V.1898, art.cit., i 2.IX.1899, p.1-2, Tributación progresiva (s. Júcaro). "La Fraternidad", 30.X.1892, p.2, El Ahorro. "El Eco Posibilista", 15.I.1888, A los obreros.
133. "La Autonomía", 18.VI.1898, p.3-4, Distribución de la propiedad, (s. Eugenio Peré, des de Molins de Rei). Vid. el manifest-programa del partit federal del 1894.
134. "El Eco Posibilista", 2.III.1890, p.2, La cuestión obrera, (s. M. Fius y Palá).
135. "La Montaña", 1.VI.1890, p.1-2, Que continúen (s. Ignacio Perramón y Mer). Ibid. 3.VIII.1890, p.1, ¿Qué harán los obreros? (s. Ignacio Perramón y Mer). Ibid. 7.II.1887, p.2, notícies de la vetllada comentada. Ibid. 1.V.1887, p.2, Reunión obrera (s. I. Perramón y Mer). Ibid. 22.VII.1888, p.1-2, La Unión o la miseria (Ignacio Perramón y Mer).
136. Ibid. 25.VIII.1895, p.3. "La Montaña Republicana", 12.IV.1902, p.2. Ibid., 14.XII.1901, p.2-3, Proyecto de una Federación en Manresa. "El Republicano", Manresa, 9.III.1901, p.3, vid. la seva Sección Obrera.
137. "La Fraternidad", 30.X.1892, p.2, El ahorro, (s. J. Nogueira), defensa tot tipus d'associacions obreres. "El Centro", 14.II.1891, p.1-2, El obrero ante el obrero.
138. "El Espejo", 28.VII.1900, p.1, Cuestiones obreras (s. obrero tipógrafo). "La Avanzada", 7.VII.1892, p.2, Huelga (s. Roberto Castrovido).
139. Vid. l'apartat sobre els republicans davant els conflictes quotidians de la classe obrera. Vid. "La Montaña Republicana", 14.XII.1901, p.3. Es publica la convocatòria d'un míting a Barcelona per protestar per la nova llei de vagues. Ibid., 28.XII.1901, p.3, informació de conflictes vaguístics.
140. "El Eco Posibilista", 11.IX.1887, p.1-2. "La Publicidad", 7.I.1892, p.1-2.
141. "La Concordia", 27.VI.1893, p.1, 11.945,871 (s. J. Brugués). "La Montaña Republicana", 29.III.1902, p.1, A instruirse obreros.
142. Per a la consideració del treball com a font de dignitat humana, vid. "La Fraternidad", 25.X.1891, p.1, Consideraciones acerca del trabajo.
143. Vid. "La Avanzada", 15.V.1890, p.1-2, La dicha no es innovadora (s. J.Ll.R.). En Lluhi planteja les tres alternatives com a positives. "El Eco Posibilista", 14.III.1886, p.1-2. "La Fraternidad", 27.IX.1891, p.2, El obrero y la esclavitud (s. M. Mathésfilo). Vid. Margarida

- Colomer i Rovira, Cooperativisme i moviment obrer. L'exemple de la Cooperativa del Vidre de Mataró (1920-1944), (Barna, 1986), pp.19-34.
144. "La Avanzada", 6.XI.1890, p.3, El Congreso Cooperativo de Marsella (s. Lucas Llamas)
145. Vid. dins el programa federal l'apartat encapçalat: Queremos en el orden social. Vid. "La Autonomía", 16. IX.1899, p.2.
146. Vid. Primer congreso cooperativo regional catalano-balear, (Barcelona, 1902), pp. 33, 64, i les planes inicials sense numerar.
147. Ibid., pp.11-12 i 13. Vid. "La Publicidad", 21.XI. 1898, p.2, Asamblea de cooperativas en Badalona.
148. Vid. Primer congreso..., p.11 (n), p.32, 65-66, 232, 267, 135, 256. Més referències sobre La Sabadellense a "La Tramontana", 22.III.1889, on es comenta la reunió feta a la cooperativa per tal de celebrar la Commune. Del caràcter socialitzant i reformista del cooperativisme de Salas en fa referència Jesús M. Rodés al seu art. sobre Salas a Ictineu, p.428.
149. Vid. Primer congreso..., p.13, 66 i 232.
150. Ibid., p.26, 29 i 232.
151. Ibid., p.30, 56, 65-66.
152. Ibid., p. 30 i 66.
153. Per Porrera, ibid., p.31. Per Camps, ibid., p.70.
154. Ibid., p.30, 66 i 135 i ss.
155. Ibid. p. 86 i 87.
156. Ibid. p.88 i ss.
157. Ibid., p.111 i ss.
158. Ibid. p.115 i ss., i 123 i ss.
159. Ibid., p.265. Vid. "La Campana de Gracia", 24.III. 1900, p.3, i 22.VII.1899, p.1. També "La Publicidad", 17.VII.1899, p.1-2, Fiesta obrera en Sans. Ibid., 25. V.1899, p.1, Una cooperativa.
160. Vid. "El Diario del Pueblo", 1.III.1896, p.1; Ibid., 8.IV.1896, p.1. "La Ilustración Republicana", III.1885, pp.82-84.
161. Vid. el manifest a Pi-Pi, Historia de España..., vol.VI, p.555. El programa del diari reproduït a la plana 732.
162. Vid. els acords reproduïts a Antonio Pirala, op.cit., p.301. Vid. "La República", 2.XII.1893, .p.1.
163. Vid. Pedro Gómez Chaix, Ruiz Zorrilla. El ciudadano ejemplar, (Madrid, 1934), pp. 172 i 183.
164. "La Publicidad", 29.II.1891, p.2. "La Autonomía", 25. VII.1898, p.2, Castelar.
165. Discurso pronunciado por D. Francisco Pi i Margall en el Casino Federal de Madrid, la noche del 29 de Enero de 1890, p.1-2
166. "La Autonomía", 2.IV.1898, p.2, Evolución social (s.I. Bo i Singla).

167. Ibid., 23.IX.1899, p.1-2.
168. Ibid., 30.IX.1899, p.1.
169. "El Nuevo Ideal", 24.IX.1898, p.1, La solución (s.A. Franquesa Sivilla). "El Federal", 28.V.1898, p.1-2.
170. "La Montaña Republicana", 24.V.1902, p.2, El Instituto del Trabajo (s. J.Ll.R.). "El Nuevo Ideal", 23.XII.1899, p.2, El descanso dominical.
171. "La Avanzada", 24.VII.1890, p.1-2; i "El Nuevo Ideal", 12.I.1901, p.1, El 10 de Enero de 1875 (s. Antonio Franquesa Sivilla)
172. Vid. "El Nuevo Ideal", 24.VII.1897, p.1-2. I. sobretot "La Tramontana", 21 (en realitat és 31).V.1889, p.1. Ibid. 21.VI.1889, p.2. Ibid. 28.VI.1889, p.2, i 19.VII.1889, p.2, Lo dia 14 de Juliol.
173. "La Montaña Republicana", 19.VII.1902, p.1-2. Parla d'un míting a les Arenes de Barcelona, i valora de 25-30.000 a 40-50.000 les persones que hi participen.
174. Per als nuclis italians, vid., "La Tramontana", 14. VI.1889, p.3, on s'informa que "lo nucleo italià Mazzini dongue'l passat diumenge en lo Centre Federalista d'aquesta ciutat una conferència en honor de Garibaldi y Mazzini, a quin acte foren atentament convidats." En aquests actes es parlava de Garibaldi com a propagandista de la cremació dels cadàvers o de la proximitat, en política internacional, de les repúbliques europees davant els imperis autoritaris. Per a personalitats, bon exemple fou Farga Pellicer, de qui "La Avanzada" (21.VIII.1890, p.1-2, R.Farga Pellicer) dirà: "...fué librepensador convencido, entusiasta defensor de la redención del proletariado y decidido adalid de la causa revolucionaria en sus diversas y múltiples manifestaciones".
175. Socialisme mutualista lliure i individual a "La Publicidad", 19.IX.1897, p.1, El retiro para el obrero-Sociedades Mutualistas (s. Bernardo Brillas). La cita de la unitat socialista-republicana a "La Fraternidad", 27.IX.1891, p.1-2. Per a la crítica dretana als federals en tant que obreristes i socialitzants, vid., "La Publicidad", 20.XI.1892, p.1. Ibid., 8.IV.1894, p.1. Ibid., 29.VI.1894, p.1. Ibid., 1.VII.1894, p.1, on s'afirma que el PRDF té més lligams amb el PSOE que amb els altres partits republicans. Ibid., 19.VII.1894, p.1. Ibid., 22.VIII.1895, p.1, Vaya una música (s.E.C.C.); Eusebi Corominas fa referència al míting de Vallès i Ribot a Bilbao on va declarar-se socialista i partidari de la Revolució social.

IV. El republicanisme davant del catalanisme.

1. Vid. Primer Congreso cooperativo..., pp.165-167.
Vid. "La Llanterna", Manresa, 7.I.1899, p.3, Als obrers, i 14.I.1899, p.2-3 Festa obrera. Vid. Norbert Bilbeny, Valentí Almirall: filosofia d'una política, pp.41-47, dins Entre Renaixença i Noucentisme. Estudis de Filosofia, Barcelona, 1984). Una visió diferent -entroncant el pensament almirallià enel liberalisme, a Isidre Molas, El liberalisme de Valentí Almirall, "L'Avenç"92, (Barcelona, IV 1986), pp.10-22.
2. "La Publicidad", 10.V.1893, p.2, crítica al "separatisme" del bisbe Morgades. Vid. "La Autonomía", 29.VII.1899, p.2, Los separatistas, (s. Odón Martí)
3. "La Fraternidad", 11.VI.1893, p.1. "La Publicidad", 12.VII.1895, p.1, Catalanes, catalanistas y catalaneros (s. Fco. Roselló); Vid. "El Nuevo Ideal", 2.IX.1899, p.1. Ibid., 21.X.1899, p.1. Vid. Güell y Mercader, J., Als republicans catalans, (De "La Renaixensa" XII.1902).
4. "El Eco Posibilista", 25.IX.1886, p.1, Ni vigatans ni butiflers (s. Junio Bruto). Vid. J.B. Culla Clara, Lerrouxismo y nacionalismo catalán 1901-1923: elementos para una interpretación, (separata, pp.425-432), dins España 1898-1936: Estructuras y cambio, (Madrid, 1984), p.425-426.
5. "La Publicidad", 15.VI.1893, p.1, Regionalismo.
6. Ibid., 5.X.1896, p.2, Cataluña.
7. "La Unión de los Pueblos", 22.VIII.1886, p.1-2, El catalanismo (s. Demófilo) (reproduït de "Las Dominicales del Libre-pensamiento").
8. "El Centro", 10.I.1898, p.1-3.
9. "La Concordia", 19.VI.1893, p.1-2.
10. "La Montaña", 30.XI.1890, p.1, Una semilla funesta.
11. "La Avanzada", 30.VI.1892, p.1. Vid. Borja de Riquer, Lliga Regionalista: la burguesia catalana i el nacionalisme (Barcelona, 1977), p.30
12. "La Avanzada", 14.II.1890, p.1-2. Ibid., 27.III.1890, p.2.
13. Ibid., 3.XII.1891, p.1, La democracia regionalista. Ibid. 10.XII.1891, p.1, i 17.XII.1891, p.1.
14. Vid. el pròleg de Jordi Llorens i Vila a Sebastià Farnés, Artículos catalanistas (1888-1891), (Barna, 1982), i especialment les pàgines 7 a 10.
Vid. "La Avanzada", 28.I.1892, p.1.
14. "La Montaña", 13.II.1887, p.1. Vid. també l'exemplar del dia 6 del mateix mes i any. Per a Fraternitat contra egoisme a "La Avanzada", 21.I.1892, p.2-3, Federalismo y Catalanismo (s. D. Menschenfreund).
16. "La Avanzada", 7.IV.1892, p.3. Vid. "La Fraternidad", 3.IV.1892, p.1-2, A los catalanistas.
17. Vid. les referències d'"El Nuevo Ideal" de la nota 3.

18. "La Autonomía", 19.VIII.1899, p.1, Hay que democratizarse, (s. F. Pi y Arsuaga). Vid. també al mateix setmanari l'article de Pi i Margall El Federalismo, el dia 2.IX.1899, p.1.
19. "La Avanzada", 27.II.1890, p.2.
20. "El Federalista", 3.VI.1893, p.1-2.
21. "La Montaña", 15.V.1887, p.2, Regionalismo y unitarismo (s. Wenceslao Guisasola).
22. "La Publicidad", 9.III.1897, p.3.
23. "El Nuevo Ideal", 20.III.1897, p.1-2.
24. Vid. A. Rovira Virgili, Resum d'Història del Catalanisme (Barna, IV.1893, 2ª ed.), pp.60-61. "La Publicidad", 18.III.1897, p.2. Vid. també la relació d'entitats que presenten el document al consolat a Pi-Pi, Historia..., vol.6-2, p.1496, n.1.
25. "La Autonomía", 25.VIII.1898, p.3, Los catalanistas, (s. R. Roig y Armengol). Vid. "La Autonomía", 12.VIII.1899, p.2, Regionalisme (s. Odó Martí). Per les objeccions vid. "El Nuevo Ideal", 26.VIII.1899, p.1.
26. A. Rovira i Virgili, op.cit, pp.68-69. "La Autonomía", 19.III.1898, p.4, El meeting de Villafranca. Per aquesta candidatura i la seva relació amb l'agitació rabassaire vid., l'apartat III.C. Vid. també B. de Riquer, Lliga... pp.85-86.
27. "La Actualidad", Valls, 7.VII.1898, p.2, i 14.VII.1898, p.3.
28. "La Llanterna", 3.XII.1898, p.2-3.
29. "La Autonomía", 17.VI.1899, p.1-2.
30. Vid. la crida signada per Vallès i Ribot i Pi i Sunyer i a "Badalona Federal", 14.IV.1900, p.1-2.
31. Ibid., 28.IV.1900, p.1, Als homes de bona fe.
32. "El Nuevo Ideal", 5.I.1900, p.2-3, El año 1899.
33. "El Demócrata", 1.IV.1897, p.1-2, El regionalismo.
34. "La Autonomía", 29.VII.1899, p.2, Cataluña y los unitaristas.
35. Ibid., 2.IX.1899, p.2. "La Avanzada", 4.VIII.1892, p.2-3, El catalanismo (s. J.Ll.R.). "La Autonomía", 9.IX.1899, p.1.
36. Ibid., 16.IX.1899, p.1 El Club Autonomista Català. Ibid., p.2. Ibid., 23.IX.1899, p.1.
37. "El Espejo", 29.VII.1899, p.2 Politiquilla (redactat en català). Ibid., 17.III.1900, p.1. "El Republicano", Manresa, 15.VI.1901, p.1 Clericalismo disfrazado, article que es refereix al catalanisme partint de la reacció de "La Veu de Catalunya" davant l'Estrena d'"Electra", de Pérez Galdós.
38. "El Espejo", 24.VI.1899, p.1, 7 de juny de 1640.
39. "La Montaña", 7.XI.1887, p.1, Los catalanistas (s.V. Ferrer). "La Montaña Republicana", 25.X.1902, p.1, Los buenos y falsos catalanistas (s. Julio Ros del Campo). A. Rovira i Virgili, op.cit., p.42.

40. Vid. J.J. Trías Vejarano, Almirall y los orígenes del catalanismo, (Madrid, 1975), pp. 294-321. A. Jutglar, estudi preliminar a Valentí Almirall, España tal como es, (Barcelona, 1983), pp.39-40. B. de Riquer, op.cit., pp.43-44.
41. "La Montaña", 7.XI.1887, p.1. Vid. també el rebuig als procediments catalanistes defensats per Almirall a "El Eco Posibilista", 16.I.1887, p.1, El Folleto del Sr. Almirall.
42. "La Avanzada", 27.III.1890, p.4.
43. Ibid., 8.V.1890, p.3, La política del "Centre Català". A. Rovira Virgili, op.cit., pp.52-53.
44. "La Montaña Republicana", ar.cit., a la nota 39. Vid. el pròleg d'Almirall a l'edició del 1902 de Lo Catalanisme (ed. facs.) Altafulla 1978.
45. Vid. C. Duarte-A.Massip, Síntesi d'Història de la llengua catalana, (5ª ed. oct. 1984) Capítol VII, pp.127-145.
46. "La Publicidad", 12.VII.1895, p.1.
47. "La Autonomía", 10.III.1900, p.4.
48. "La Avanzada", 14.VII.1892, p.2 i 28.VII.1892, p.3.
49. Pablo Correa, op.cit.ª
50. Manifest de Pi al Consell Federal del 22 de gener del 1886. Vid. Pi-Pi, vol.VI, p.359.
51. "El Centro", 10.I.1891, p.2, i "La República", 2.XII.1893, p.1. Vid. "El Diluvio", 10.I.1891, p.287.
52. "La Avanzada", 30.I.1890, p.2-3. "La Concordia", 29.VI.1893, p.2, Portugueses y españoles.
53. "La Publicidad", 1.VII.1893, p.1. Pi i Margall y la política contemporánea, p.979. Ibid., p.988, es pot trobar el text redactat el 28 de gener del 1881 i adreçat als demòcrates històrics de València.
54. Vid. El primer número de "El Nuevo Régiment", reproduït a Pi-Pi, op.cit., v.VI, p.730. Vid. Reunió y treballs del Congrés Regional Republicà-Democràtic Federal de Catalunya, (Barna, V.1883) p.4, la convocatòria; p.45, l'apartat específic; p.120, objectius assolits; p.128, declaració de voluntat federal del poble de Catalunya, i pp.228-229, la proposició. Vid. "La Avanzada", 11.IX.1890, p.3.
55. Vid. com a exemple "La Avanzada", 27.II.1890, p.1, Discurso de F. Pi y Margall, i 18.IX.1890, p.1, La confederación ibérica.
56. Vid. Manifest de Ruiz Zorrilla a Pedro Gomez Chaix, op.cit.. Vid. "La Concordia", 28.V.1893, p.1, Magalhaes Lima i nota 4. També "La Publicidad", 3.X.1890, p.2. Vid. la carta al President de la Junta directiva del P.R.Pr. signada a París, per Ruiz Zorrilla, el 19.III.1890.
57. Vid. el manifest del Directori del P.R.F.O., Madrid, 5.VIII.1890, i "La Montaña", 11.XI.1894, p.1, El ideal ibérico, i 6.I.1895, p.1.
58. "La Publicidad", 13.X.1891, p.1, España y Portugal. Ibid., 3.II.1899, p.1, España, Portugal é Inglaterra- El

Iberismo (s. Alfredo Vicenti).

59. Pi-Pi, op.cit., v.VI, p.733. Ferrer Benimeli, Masonería española..., v.2, pp.5-21. "La Publicidad", 3.X.1890, p.2. "La Concordia-Revista masónica", X.1890, p.184. "La Concordia", 28.V.1893, p.1, Magalhaes Lima.
60. "La Campana de Gràcia", 5.IX.1891, p.2.
61. Vid. nota 54 proposició, pp.228-229; nota 52, "La Avanzada" i "El Espejo", nota 37.

V. La política republicana a la Catalunya de finals de segle.

1. La cita sobre el canvi d'estratègia política derivada de l'aprovació del sufragi universal a J.Roca i Roca, Francisco Pi y Margall. Esbós biogràfic, (Barna, 1922) Vid. G. Cardona, op.cit., pp.18-19. M. Ballbé, op.cit., pp.226-227.
2. Vid. "La Publicidad", 4.VII.1890, p.1. Ja el dia 2, i oposant-lo a Cánovas, es defensava el govern Sagasta. Cita a "La Publicidad", 11.VII.1890, p.1.
3. "La Avanzada", 10.VII.1890, p.4. "La Publicidad", 2. VIII.1890, p.1.
4. Polèmica amb Macià i Bonaplata, Ibid., 21.VIII.1890, p.1. Declaracions de Sagasta a Bilbao, Ibid., 28 i 30.VIII.1890, p.1. Vid. també ibid., 23.X.1890, p.1 i 10.XI.1890, p.1.
5. Ibid., 23.VII.1890, p.1, i 24.VII.1890, p.1. Ibid., 3. X.1890, p.1. "La Avanzada", 31.VII.1890, p.2-3, Un parecer (s.J.L.R.). "La Publicidad", 24.XI.1890, p.1. Ibid., 24.XII.1890, p.2.
6. Vid. apartat sobre la vaga de Manresa. Vid. també "La Avanzada", 7.VIII.1890, p.2.
7. "La Publicidad", 27.XI.1890, p.2.
8. Ibid., 29.XI.1890, p.2; 3.XII.1890, p.1; 5.XII.1890, p.1; 6.XII.1890, p.2. Vid. apèndixs de resultats electorals.
9. Ibid. 5.I.1891, p.1. Vid. "El Diluvio", 1.I.1894, p.12-14, El programa del país.
10. Vid. "La Publicidad", 18.I.1891, p.2. Vid. "El Diluvio" 3.I.1891 (e.tarda), p.91. Ibid., 7.I.1891, p.179-180. Ibid., 24.I.1891 (e.tarda), p.735.
11. Vid. A. Pirala, op.cit., tom.3, p.97. "La Avanzada", 5.II.1891, p.3. "El Republicano", 16.V. 1891, es defineix com a defensor de la democràcia i dels interessos morals i materials de Catalunya. Vid. "El Diluvio", 5.II.1891, p.1077, 1078 i 1079. Ibid., 25.II.1891, p.1693.
12. Gràcia, a "La Publicidad", 15.IV.1891, p.2. Hostafrancs, ibid., 7.V.1891, p.2. Barna., ibid, 7 i 8.V.1891, p.1. A Manresa, vid., la crida A los republicanos de Manresa de 7.V.1891. Vid. "glacial indiferencia" a "El Diluvio", 11.V.1891, p.3891.
13. Manifest signat a Madrid el 29 de maig del 1891. Vid., "La Publicidad", 5.VI.1891, p.1. Ibid., 6.VI.1891, p.1. Ibid., 4.VII.1891, p.1.
14. Per a l'1 de maig, vid. ibid., en els dies següents: 20.IV.1891, p.1; 28.III.1891, p.2; 13.IV.1891, p.1; 18.IV.1891, p.2; 20.IV.1891, p.1; 21.IV.1891, p.2; 24.IV.1891, p.2; 25.IV.1891, p.2; 26.IV.1891, p.2; 27.IV.1891, p.1; 28.IV.1891, p.2. Petardisme: Ibid., 10.II.1891, p.2; 3.V.1891, p.1 i 2 (per als petards); 4.V.1891; 7.V.1891, p.2; 14.V.1891, p.2; 17.V.1891, p.2 (més petards); 23.VI.1891, p.1;

- 15.VII.1891, p.1-2; 20.VII.1891, p.1; 20.IX.1891, p.3, parla de la detenció d'uns presumptes implicats en un intent d'atemptat contra la casa de Manuel Girona.
16. Afer Gironès, vid., Ibid., 30.VII.1891, p.2; 1.VII.1891, p.3; 5.VIII.1891, p.2. Assalt. ibid., 3.VIII.1891, p.1; 4.VIII.1891, p.2; 6.VIII.1891, p.2; 8.VIII.1891, p.2 i 9.VIII.1891, p.2-3. "La Campana de Gràcia", 29.VIII.1891, p.2-3. F. Pi -Pi, op.cit., vol.VI-IV, pp.748-749.
17. "La Campana de Gracia", dedicà un número extraordinari al Banc d'Espanya i a l'emissió de bitllets, vid., 6.VI.1891. Vid. també G. Tortella Casares, Los sistemas monetario y bancario, p.125, dins Revolución burguesa, oligarquía y constitucionalismo (1834-1923), Hª España Labor, Vol. VIII.
"La Publicidad", 7.VI.1891, p.1. Ibid., 13.VI.1891, p.1.
18. Ibid., 24.V.1891, p.1.
19. Conferències de Passarell a Ibid., 25.V.1891, p.1, i 19.XI.1891, p.2.
"La Campana de Gràcia", 21.XI.1891, p.1. "La Publicidad", 17.VII.1891, p.1-2. Ibid., 14.XI.1891, p.1.
Les repercussions d'aquesta discussió durant la primera meitat de l'any 1892, a "La Publicidad", 10.III.1892, p.1, S.P. El presupuesto de la paz (s. Genaro Alas), i 27.V.1892, p.1, El partido posibilista y las economías, comenta un discurs de Gil Bergés.
20. "La Campana de Gracia", 19.IX.1891, p.1. Aprovació del discurs de Canalejas, a "La Publicidad", 26 i 27.X.1891, p.1. Per al tractat comercials amb els USA, ibid., 20.VIII.1891, p.2. Miting de rebuig, ibid., 14.IX.1891, p.1. "La Avanzada", 17.IX.1891, p.2-3.
21. "La Publicidad", 13.XII.1891, p.1. Ibid., 17.XII.1891, p.1.
22. Vid. les enquestes a "La Publicidad", 19.III.1892, p.1 a 3. Ibid., 23.III.1892, p.1-2. Ibid., 30.III.1892, p.1-2. Ibid., 6.IV.1892, p.1. Ibid., 13.IV.1892, p.1.
Vid. Pi-Pi, op.cit., v.VI, cap.V, pp.771-772.
"La Publicidad", 29.I.1892, p.1. Ibid., 28.II.1892, p.1.
23. "La Campana de Gràcia", 16.I.1892, p.1-2. "La Tramontana", 15.I.1892, p.2. "La Fraternidad", 24.I.1892, p.1.
24. Rafael Núñez Florencio, El terrorismo anarquista (1888-1909), (Madrid, 1983), p.50. Vid. "La Publicidad", 14.V.1891, p.1, i 5.VII.1891, p.1-2.
"La Avanzada", 14.IV.1892, p.1, Via justa (s.D.Menschenfreund). "La Tramontana", 8.IV.1892, p.2. Ibid., 15.IV.1892, p.2. Ibid. 13.V.1892, p.2. "La Fraternidad", 13.III.1892, p.1.
25. Vid. "La Publicidad", 2.II.1892, p.2 i "La Fraternidad", 13.III.1892, p.1-2. Vid. també "La Publicidad" a partir de la data indicada fins a l'1 de maig.
26. Vaga d'estampats, vid. "La Publicidad" entre els dies 15.III.1892 i 27.VII.1892, p.1. En el número del 12.VI.1892, p.2, fa una àmplia relació dels centres afectats per la vaga general. Vid. "La Avanzada", 16.VI.1892, p.3.
27. "La Publicidad", 30.VII.1892, p.2 i 2.VIII.1892, p.2.

28. Isidre Molas, Lliga Catalana, (Barna, 1973, 2^a ed.) v.I, p.27. "La Fraternidad", 3.IV.1892, p.1-2. "La Publicidad", 27.III.1892, p.2. Preocupació per la repercussió del catalanisme dins el PRDF, "La Avanzada", 4.VIII.1892, p.2-3.
Es feliciten que el Centre Català es desentengui de les Bases de Manresa, "La Publicidad", 8.V.1892, p.1, i, "La Avanzada", 12.V.1892, p.3.
29. "La Avanzada", 7.IV.1892, p.1. *ibid.*, 21.IV.1892, p.1. "La Publicidad", 6.II.1892, p.1, comenta una reunió dels federals al Teatre Principal, de Gràcia, per donar suport a la candidatura de Salmerón.
"La Campana de Gràcia", 23.IV.1892, p.1-2 i p.7.
"La Publicidad", 3.IV.1892, p.2; 10.IV.1892, p.2; *ibid.*, 14.IV.1892, p.1, s'afirma que si "La Publicidad" no ha fet campanya per Salmerón, ha estat per les acusacions que "La Justicia" havia fet contra Castelar. Vid. *ibid.*, 20.IV.1892, p.1, i a la p.2.
Alegria a "La Tramontana" pel triomf electoral de Salmerón, al número del dia 22.IV.1892, p.2.
30. Les dades són d'elaboració pròpia a partir dels resultats publicats al "Boletín Oficial de la Provincia", 22.IV.1892, p.1, i 27.IV.1892, p.1. A "La Publicidad", 18.IV.1892, p.2, donen els següents resultats:
	Salmerón	Puig i Valls
Gràcia	2.971	278
Sant Andreu	1.284	434
Sant Martí	2.868	520
Horta	190	183
Sant Adrià	4	41
Total	7.317	1.456
31. Eleccions de Manresa, *ibid.*, 20.V.1892, p.1, i "La Avanzada", 19.V.1892, p.2-3. "La Publicidad", 19.VIII.1892, p.2, parlava de les necessitats de formar candidatures conjuntes als districtes de Sabadell, Terrassa i Manresa: "Se ventila la cuestión en esta, como en todas las elecciones, entre la monarquía y la República". *Ibid.*, 6.IX.1892, p.2. Vid. "Boletín Oficial...", 18.IX.1892, p.1.
Per als problemes dins el federalisme, vid. "La Avanzada", 17.XI.1892, p.1, i p.2. *Ibid.*, 24.XI.1892, p.2.
Vid. "El Federal", 25.VIII.1892, p.1.
32. Reacció clerical: "La Publicidad", 14.V.1892, p.1; *ibid.* 3.VIII.1892, p.1; *ibid.*, 10.VIII.1892, p.1.
Administració territorial: *Ibid.*, 13.V.1892, p.1.
Vagues de cintaires: *Ibid.*, 18.IX.1892, p.2; *ibid.*, 24.IX.1892, p.2; *ibid.*, 25.IX.1892, p.2; *ibid.*, 4.X.1892, p.1; 5.X.1892, p.2.
Colom: vid. "La Campana de Gràcia", 27.VIII.1892, p.4.
El 8.X.1892, el mateix setmanari fa un número extraordinari dedicat al descobriment d'Amèrica.
Marroc: *Ibid.*, 30.VII.1892, sobretot la portada.
Laïcisme, vid., nota 58 capítol II.
33. Ja S. Albertí, op.cit., p.82, considera l'any 1893 com "el gran any republicà de la darrereria del segle XIX". Per al procés de crisi del govern Cánovas, vid. José Varela Ortega, Los amigos políticos, (Madrid, 1977), p.305-306.

34. Vid. "La Publicidad", 26.XII.1892, p.1. Vid. "El Consecuente", 1.I.1893, p.1, Lo que quiere el país (s.José Rocafort). "La Publicidad", 4.I.1893, p.1.
35. "La Fraternidad", 15.I.1893, p.2, El año pasado (s.I. Bo i Singla). "La Avanzada", 15.XII.1892, p.3.
36. Per als comitès locals d'unió republicana sorgits des de les bases, vid., M. Artola, op.cit., p.386-387. Vid. també "El Consecuente", 8.I.1893, p.1. Vid. "El Diluvio", 7.I.1893 (e.tarda)p. 203. Ibid., 26.I.1893, pp.767-770.
37. "La Publicidad", 20.I.1893. Ibid., 3.III.1893, p.2. "El Consecuente", 26.II.1893, p.1; ibid., 5.III.1893, p.1. Vid. "Las Afueras de Barcelona", 26.II.1893, p.1. Vid. "La Montaña", 19.III.1893, p.1.
38. "La Campana de Gràcia", 28.I.1893, p.1. Ibid., 25.II.1893, p.1; i ibid., 4.III.1893, número extraordinari en el qual es crida a votar per Salmerón. A la p.2 polèmica amb "La Publicidad".
39. Vid. les dades d'elaboració pròpia a l'annex. Vid. també per a l'activitat electoral, "El Campeón", Sabadell, 4.III.1893, p.1, 3 i 4.
40. Pot veure's S. Albertí, op.cit., pp.82-83. M. Martínez Cuadrado, La burguesía conservadora (1874-1931), (Madrid, 1976), pp.39-40.
41. Vid. J. Varela Ortega, op.cit., p.307. Vid. "El Diluvio", 7.III.1893, p.2042. Dels manuscrits de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer (Vilanova i la Geltrú), referits a Vallès, vid., manuscrits 399 n. 73 i 77: entre els mesos de maig i juny hi ha unes cartes de Vallès i Ribot a Balaguer on s'observa una gran proximitat. Vallès s'ofereix o demana favors a Balaguer. També resulta significativa una carta posterior, de 15 de gener del 1895, en la qual Vallès arriba a dir que l'acta de Vilanova la té perduda si Balaguer no és present a Madrid quan es discuteixi. Es refereix a l'acta de l'any 1895, però no és gens d'estranyar, donada la gran familiaritat que tenen les cartes de l'any 1893, que ja haguessin tingut l'oportunitat de posar en pràctica certs tipus de pressions amb anterioritat. Per a la darrera carta vid. manuscrit 406, n. 25. Vid. P. Gabriel, La Restauración..., p.332.
42. "La Publicidad", 8.III.1893, p.1. Ibid., 12.III.1893, p.1.
43. "La Montaña", 16.IV.1893, p.1. Ibid., 30.IV.1893, p.1.
44. J. Varela Ortega, op.cit., p.307. "La Campana de Gràcia" 20.V.1893, p.1. Pi-Pi, op.cit., vol.V. cp.V, p.832. "La Concordia", 30.IV.1893, p.1. Ibid., 11.V.1893, p.1. "El Igualadino", 21.V.1893, p.1.
45. "La Campana de Gracia", 22.VII.1893, p.1. "La Montaña", 21.V.1893, p.1.
46. "La Publicidad", 19.III.1893 i 20.III.1893, p.1. Ibid., 5.VII.1893. "La Afueras de Barcelona", 6.IV.1893. "La Publicidad", 26.III.1893, p.1.
47. Ibid., 12.V.1893, p.1. "La Campana de Gracia", 3.VI.1893, p.1.

48. "La Publicidad", 1.VI.1893, p.1. Ibid., 31.VII.1893, p.1. "La Consecuencia", 4.VI.1893, p.1. Ibid., 6.VIII.1893, p.1-2.
49. "La Campana de Gracia", 1.VII.1893, p.2. "La Publicidad", 8.VII.1893, p.1, i 9.VII.1893, p.1. Ibid., 19.VII.1893, p.1. Ibid., 23.XII.1893, p.2. "La Consecuencia", 1.X.1893, p.1 i 2. "La Montaña", 10.IX.1893, p.3 i 5.XI.1893, p.1-2.
50. Vid. "La Publicidad", 2.II.1893, p.2. Ibid., 5.II.1893, p.2. Ibid., 6.II.1893, p.1. Vid. A. Duarte, art.cit., pp. 177-178. Vid. "El Diluvio", 28.I.1893, p.832. Ibid., 30.I.1893, p.891-2. Ibid.; 6.II.1893, pp.1100-1104.
51. "La Tramontana", 28.IV.1893, p.2. "La Campana de Gracia", 6.V.1893, p.4. "La Publicidad", 1.V.1893, p.1.
52. Vid. les referències de l'apartat III.C.
53. "El Federalista", 3.VI.1893, p.1-2. "La Fraternidad", 11.VI.1893, p.1. "La Publicidad", 15.VI.1893, p.1.
54. "La Campana de Gracia", 23.IX.1893, p.1-4, àmplies referències al motí de Montblanc.
55. R. Núñez, op.cit., pp.51-52. "La Publicidad", 25.IX.1893, àmplia informació a totes les planes. "La Campana de Gràcia", 30.IX.1893, p.1-8, extenses referències a l'atemptat contra Martínez Campos. "La Publicidad", 8.X.1893, p.1.
56. A. Duarte, art.cit., p.182.
57. R. Núñez, op.cit., pp. 53-54. M. Ballbé, op.cit., p.255. "La Publicidad", 8.XI.1893, p.2. Ibid. 9.XI.1893, p.2. Ibid. 12.XI.1893, p.1. "La Campana de Gràcia", 11.XI.1893, p.1 i ibid., 18.XI.1893, p.2.
58. "La Publicidad", 19.XI.1893, p.2-3; ibid., 20.XI.1893, p.2-3; ibid., 22.XI.1893. "La Consecuencia", 19.XI.1893, p.1 i ibid., 26.XI.1893, p.1.
59. "La Publicidad", 4.I.1894, p.1, El zorrillismo"
60. "La Campana de Gràcia", 20.I.1894, p2, i ibid. 27.I.1894, p.2. Vid. manifest a P. Gómez Chaix, op.cit., pp.196-200.
61. M. Artola, op.cit., p.388. S. Albertí, op.cit., pp.89-97. "La Publicidad", 19.VII.1894, p.1. Ibid., 29.VI.1894, p.1. "El Grito del Pueblo", 15.XII.894, p.1. A. Sánchez Pérez, op.cit., v.III, p.942 i ss.
62. "La Montaña", 11.XI.1894, p.1.
63. "La Publicidad", 29.III.1894, p.1. Ibid., 13.IV.1894, p.1
64. "La Campana de Gracia", 31.III.1894, p.2. "La Montaña", 18.II.1894, p.1-2.
65. "La Publicidad", 14.IV.1894, p.1. Ibid., 20.IV.1894, p.1.
66. "La Campana de Gracia", 22.II.1894, p.2.
67. Ibid., 21.IV.1894, p.1 i ibid., 28.IV.1894, p.1. "La Publicidad", 25.IV.1894, p.1, Un buen Papa (s.D.O.)
68. Ibid., 9.VII.1894, p.1. Ibid., 23.VIII.1894, p.1. "La Campana de Gràcia", 29.IX.1894, p.6. El propi Castelar patirà les conseqüències d'aquesta campanya anticlerical. La seva estada a Roma, entre l'octubre i novembre d'Aquell any, rebrà moltes crítiques per part de "La Campana...".

- De l'existència d'una reacció clerical també parlà "El Grito del Pueblo", 17.XI.1894, p.2.
69. "La Campana de Gracia", 3.II.1894, p.1, gràfic de l'atemptat de Ramon Murull contra el governador. Vid. també p.2 per les consideracions sobre l'anarquisme i el terrorisme i les responsabilitats socials dels republicans.
"La Publicidad", 26.I.1894, p.1-2. Vid. R. Núñez, op. cit., p.57.
 70. "La Campana de Gracia", 30.VI.1894, p.1.
"La Publicidad", 2.VI.1894, p.1.
 71. Per a les vagues, vid. "La Publicidad" dels dies següents: 2.VII.1894, p.1; 5.VII.1894, p.2; 6.VII.1894, p.2; 7.VII.1894, p.1. Per a les eleccions, Ibid., 11. IX.1894, p.1.
 72. "El Igualadino", 10.II.1895, p.1, 11 de febrero (s. Juan del Noya).
 73. "La Montaña", 27.I.1895, p.1-2.
 74. A. de Albornoz, op.cit., pp. 152-153.
 75. "La Publicidad", 15.II.1895, p.1. "La Campana de Gracia", 16.II.1895, p.2-3.
 76. M. Artola, op.cit., pp.388-389. Pi-Pi, op.cit, v.VII, pp.36-37. "La Montaña", 14.IV.1895, p.2.
 77. Pi-Pi, op.cit, p.38.
 78. A. de Albornoz, op.cit., p.194. "La Publicidad", 20.III. 1895, p.1.
 79. "La Publicidad", 11.III.1895, p.1. Ibid. 19.I.1896, p.2. Ibid., 23.I.1896, p.1.
 80. Ibid., 29.III.1895, p.1. c. Ametlla, op.cit., p.56.
 81. "La Montaña", 14.VII.1895, p.1-2. "La Campana de Gracia", 27.IV.1895, p.1.
 82. "La Montaña", 12.V.1895, p.1-2. Ibid., 25.VIII.1895, p.3.
 83. Ibid., 19.V.1895, p.1. "La Campana de Gracia", 18.V. 1895, p.1-2. Vid. "El Diluvio", 12.V.1895 i 13.V.1895.
 84. "La Publicidad", 5.VII.1895, p.2.
 85. "La Montaña", 29.IX.1895, p.3.
 86. Ibid., 13.X.1895, p.1. "La Publicidad", 8.X.1895, p.1 i p.2. Ibid., 10.X.1895, p.1. Ibid., 19.X.1895, p.1. O. de Buen, Síntesis de una vida..., pp.10-11. Vid. J. Casasas, L'Ateneu..., p.70.
 87. "La Publicidad", 22.X.1895, p.3 i 24.X.1895, p.2.
"La Montaña", 20.X.1895, p.1. Per al caràcter paradigmàtic del conflicte escolar, vid. "La Campana de Gracia", 12.X.1895, p.1-2.
 88. "La Bandera Progresista", 1.II.1896, p.1.
 89. Ibid., 8.II.1896, p.2-3, i "La Campana de Gracia", 8.II. 1896, p.2. Vid. "El Diluvio", 3.II.1896, p.3-5.
 90. "La Campana de Gracia", 22.II.1896, p.2. "El Diario del Pueblo", 5.III.1896, p.1. Vid. M. Artola, op.cit., pp. 390-391. Vid. text de la minoria a Pi-Pi, op.cit., pp.150-

154. Vid. "La Campana de Gracia", 25.I.1896, p.2.
91. Ibid., 17.X.1896, p.2.
92. "La Montaña", 29.III.1896, p.1; i ibid., 12.IV.1896, p.1.
93. Aprovació per part del directori provincial de Barcelona, del PRN de les bases d'unió a "La Publicidad", 30.III.1896, p.2. Al mateix número, p.1, Eusebi Corominas fa explícita la seva postura personal. "La Campana de Gracia", 4.IV.1896, p.1.
94. "El Diario del Pueblo", 1.IV.1896, p.1.
95. Amadeu Hurtado, Quaranta anys d'advocat, (Barcelona, 1969), p.24.
96. "La Publicidad", 9.VI.1896, p.1. Ibid., 14.VI.1896, p.1 i p.2.
97. "La Campana de Gracia", 20.VI.1896, p.2.
98. "La Publicidad", 9.VI.1896, p.2. Ibid., 6.VII.1896, p.2.
99. Ibid., 26.VII.1896, p.1. Ibid., 30.VII.1896, p.1-2. Ibid, 2.VIII.1896, p.1-2.
100. Ibid., 30.VIII.1896, p.1.
101. Ibid., 22.VII.1896, p.1. Pi-Pi, op.cit., v.VII, p.170.
102. E. Navarro, op.cit., p.203-204 (article dedicat a Pedro Closas). Pi-Pi, op.cit. mateixa referència anterior. "La Campana de Gracia", 22.VIII.1896, p.2.
103. "La Publicidad", 24.VIII.1896, p.2. Ibid., 21.VIII.1896, p.2, detenció de Pere Coromines.
104. Ibid., 26.VIII.1896, p.1. I ibid., 3.IX.1896, p.1.
105. Defensa de la maçoneria i atac als frares: Ibid., 7.X.1896, p.1, i ibid., 22.X.1896, p.1.
Trencament de la U.R.: Ibid., 12.XI.1896, p.1.
Procés: Ibid., 25.XI.1896, p.2.
Denúncia dels atacs a Weyler: Ibid., 1.XII.1896, p.1. I, "La Campana de Gracia", 19.XII.1896, p.2, dirà: "No's comprén, no s'explica 'l rellevo del general Weyler en los actuals moments".
Mort de Maceo: Ibid., 12.XII.1896, p.1-2 i "La Publicidad", 10.XII.1896, p.1.
106. Ibid., 31.XII.1896, p.1. "El Progreso", 12.XII.1896, p.2.
107. "La Campana de Gracia", 13.XI.1897, p.2. Parla d'un míting al Tívoli amb la presència de Fabregat, Ávila, Bau, Coromines i Sol i Ortega. És una anècdota; però, reflexa aquesta nova disposició creada directament per l'aparició d'un nou govern encapçalat per Sagasta.
Vid. B. de Riquer, Burgesos,......
108. "El Progreso", 9.I.1897, p.1. "La Campana de Gracia", 2.I.1897, p.2.
109. Ibid., 16.I.1897, p.1.
110. "El Progreso", 27.II.1897, p.1. Per a l'11 de febrer, vid., "La Campana de Gracia", 20.II.1897, p.2.
111. "La Publicidad", 28.I.1898, p.1.
112. Ibid., 11.VI.1898, p.2, i 1.XI.1899, p.1.

113. Ibid., 28.VIII.1897, p.2, i 18.X.1897, p.2. Ibid., 4.III.1898, p.2 i 22.III.1898, p.2; vid. també "La Autonomía", 19.III.1898, p.1.
114. Vid. l'aparició del periòdic federal sabadellenc "El Federal" "Semanario republicano socialista" pel març del 1898. Vid. "La Autonomía", 16.IV.1898, p.2.
115. Ibid., 12.III.1898, p.2-3. "El Nuevo Ideal", 17.VII.1897, p.3; en el seu número de 29 de maig d'aquell mateix any, i a les pàgines 1-2 reproduïx les bases d'organització del partit federal. Vid. "La Autonomía", 11.VI.1898, p.1, i 18.VI.1898, p.2.
116. "La Publicidad", 29.VIII.1899, p.1. Ibid., 4.IX.1899, p.1. "La Autonomía", 2.IX.1899, p.2. En els números següents es comenta a bastament la creació del Club Autonomista Català. Vid. M. Artola, op.cit., p. 395.
117. Vid. Amadeu Hurtado, op.cit., pp.36-40. Vid Pere Coromines, Els anys de joventut i el procés de Montjuïc, primer volum de Diaris i Records. (Barcelona, 1974), p. 141.
118. Vid. "El Nuevo Ideal", 12.VI.1897, p.2. Vid. "El Demócrata", en els números corresponents a l'agost i setembre d'aquell any.
119. "El Nuevo Ideal", 14.VIII.1897, p.1, Asesinato de Don Antonio Cánovas del Castillo (s. A. Franquesa y Sivilla). Vid. "El Demócrata", 12.VIII.1897, p.1 i p.2. Vid. "La Campana de Gracia", 14.VIII.1897, p.2-3. La cita més favorable a la personalitat de Cánovas procedeix, és clar, de "La Publicidad", vid., 9.VIII.1897, p.1.
120. Atemptat de Sempau, vid. "La Campana de Gracia", 11.IX.1897, p.2. "La Publicidad", 5.IX.1897, p.1-2. Vid. el llibret de Ramon Sempau, Los victimarios, (Barcelona, 1900). Primer article de Junoy, ibid., 17.X.1897, p.1, La rehabilitación sin miedo y sin regateos (des dels Pirineus Orientals). Campanya per a l'aixecament de la suspensió: Ibid., 8.XI.1897, p.1, i ibid., 10.XI.1897, p.2. Vid. M. Ballbé, op.cit., p.257.
121. "La Autonomía", 19.III.1898, p.1. "La Publicidad", 8.II.1898, p.1.
122. Ibid., 9.II.1898, p.2. Ibid., 12.II.1898. Cartes dels implicats, vid., "La Autonomía", 19.III.1898, p.4. "El Nuevo Ideal", 26.II.1898, p.1, i "El Demócrata", 24.II.1898, p.1.
123. Vid. apèndix dels resultats electorals del 27.III.1898.
124. "La Publicidad", 5.II.1899 (e.nit), p.2. Ibid., 13.II.1899, p.1. Ibid., 3.V.1899. Ibid., 15.V.1899, p.2. Ibid., 2.VII.1899 (e.nit), p.1.
125. Ibid., 3.VII.1899, p.2.
126. Ibid., en els mesos de juliol-agost. A l'exemplar del dia 12.VIII.1899, p.2 es dóna compte de l'arribada dels Sagrats Cors a Barcelona.
127. Ibid., 2.VII.1899 (e.nit), p.2. Ibid., 4.VII.1899, p.2.

- Ibid., 7.VII.1899, p.1-2. Més mítings revisionistes a ibid., 12.VII.1899, p.1-2; ibid., 13.VII.1899, p.1-2; ibid., 15.VIII.1899, p.2; ibid., 17.VIII.1899, p.1-2, i ibid., 6.IX.1899, p.1. Per a la convocatòria de Mataró vid. "El Nuevo Ideal", 8.VII.1899, p.1. La convocatòria de Mataró és firmada pel PRDF, FR, PSOE i comptà amb la cooperació de les Societats de teixidors, Paletes, Gèneres de Punt, Agricultors, Filadors, Anusadors i ajudants, Fusters, Vidriers i Oficis diversos. Vid. "El Espejo", 15.VII.1899, p.1-2.
128. "La Publicidad", 15.IX.1899, p.1. Ibid., 18.IX.1899, p.1
129. Ibid., 25.I.1900, p.2. Ibid., 4.II.1900, p.1. Ibid., 5.V.1900, p.1.
130. Vid. "El Nuevo Ideal", 23.IX.1899, p.2. És la carta de Tarrida que també reproduí "El Demócrata". "La Publicidad", 27.XI.1900, p.1. Ibid., 20.XII.1900, p.1, Otra vergünza nacional (s. des de Cette, Pere Pi i Suñer). Ibid., 29.XII.1900, p.1. Per als problemes dels repatriats, vid., Ibid. del març del 1899.
131. Vid. "El Progreso", 17.XI.1901.
132. "La Campana de Gracia", 1.V.1897, p.2. Ibid., 20.III.1897, p.4. Per la valoració de la importància de la pèrdua del mercat colonial per a la societat catalana, vid., l'apartat III de la introducció de Borja de Riquer a, Lliga Regionalista..., pp.57-70.
133. Vid. "La Publicidad" d'aquells mesos, especialment, 19.VI.1898, p.1. També els socialistes reproduïren en els seus òrgans de premsa documents signats per societats obreres en el mateix sentit; vid., "La República Social", 8.VI.1898, p.2-3.
134. "La Publicidad", 9 i 10.III.1899, p.2, vaga a Torelló i colònies. Ibid., 1.V.1899 (e.nit), p.2. Ibid., 5.V.1899, p.2, vagues a la conca del Ter i a Calella. Ibid., 6.VIII.1899, p.2, conflicte a Esparraguera. Ibid. 8.IX.1899. Ibid., 23.IX.1899, p.2. Ibid., 8.XI.1899, p.2, agitació obrera protagonitzada per la Federació Tèxtil. La relació d'actes fets en un sol dia a ibid., 10.XI.1899, p.2. Per a l'organització obrera a l'Alt Llobregat, ibid., 15.XI.1899, p.2. Ibid. 20.XI.1899, p.1, organització de la Unión del Remo de Ebanistería y sociedad de escultores tallistas.
135. Ibid., 12.I.1900 (e.nit), p.2. Altres conferències que es feren al mateix centre mostraren també un interès per la classe obrera, però de caràcter més paternalista que no pas amb la intenció de formular projectes de reforma social integrables als programes polítics generals. Vid. p. ex. la conferència feta per Guillermo López, al mateix centre, amb el títol La tisis pulmonar en la clase obrera ("La Publicidad", 3.III.1900 (e.nit) p.2). Vid. "La Autonomía" durant la segona meitat de l'any 1899. Vid. també "El Espejo", en els dies i pàgines següents: 12.V.1900, p.1-2; 16.VII.1900, p.1; 28.VII.1900, p.1; 18.VIII.1900, p.1 i 25.VIII.1900, p.1.
136. Vid. "La Publicidad", 23.XI.1899, p.2. Ibid., 3.XII.1899, p.2
137. No faré una relació dels articles consultats. Calmirar

- tota "La Publicidad" dels mesos de gener i febrer, De forma més confusa també hi ha referències importants a "El Diluvio", en els mateixos mesos. Per a la notícia d'Esparreguera, vid. "La Publicidad", 17.II.1900. Pressions del capellà de Bescanó, *ibid.*, 22.I.1900. Tall de cabell a Bonmatí, *ibid.*, 24.I.1900. Junoy arribarà a intervenir en el Parlament per les tensions originades en aquest afer. Suport de la F.T.E. a les detingudes. *Ibid.*, 8.II.1900. Acte a Malgrat, *ibid.*, 23.II.1900.
- Vid. A. Duarte, La solidaritat i l'organització obrera a Manlleu a principis del s.XX, dins "Manlleu-publicació" (Agost 1979); i Breu notícia d'un dirigent obrer manlleuenc: Francesc Abaya, dins "Manlleu-publicació" (Agost 1982), p.10. Joaquim Albareda, La conflictivitat social a Manlleu (finals del s.XIX i principis de l'actual) El març del 1901, "Manlleu-publicació" (Agost, 1980)
138. Vid. "La Campana de Gracia", 28.IV.1900, p.2. *Ibid.*, mesos de maig i juny; àmplia referència a conflictes obrers i reflexions sobre la necessitat que els obrers prenguin la iniciativa política per a la regeneració de l'Estat. *Ibid.*, 1.IX.1900, p.1. *Ibid.*, 22.IX.1900, p.1-2. Vid. "El Espejo", 28.IV.1900.
139. Al costat de la informació facilitada en el capítol corresponent a les posicions republicanes en relació al problema colonial, es poden veure tant "La Campana de Gracia" com "La Publicidad", representatius de l'opinió republicana més patriòtica. I "El Diluvio" i la premsa federal com aquella que recull les postures més flexibles i sobretot "La Autonomía" que era la representació més directa a Catalunya de les orientacions impulsades per Pi i Margall. La cita de "El Nuevo Ideal", 28.VIII.1897, p.2.
140. Vid. "La Publicidad", 12.VII.1898, p.1, La voluntad española.
141. Vid. A. Calzado, Correspondencia..., p.359 (12.X.1897). Vid. "La Publicidad", 6.V.1898, p.2. *Ibid.*, 16.V.1898, p.1-2 i 17.V.1898. Vid. la denúncia feta des del socialisme a les posicions republicanes que demanaven la intervenció militar: "La República Social", 17.III.1897, p.3, i la denúncia federal a "El Nuevo Ideal", 30.IV.1898, p.1-2.
142. Vid. "La Publicidad", 30.XI.1898, p.1.
143. *Ibid.*, 2.IV.1898, p.1 i 21.V.1898, p.2. "La Autonomía", 16.VII.1898, p.1, La capitulación de España (s.F.P.yA.)
144. "La Publicidad", 28.IX.1898, p.1, ¿Todos culpables? (ECC)
145. *Ibid.*, 17.VII.1898, p.1, El alma nacional (s.E.C.C.), publicat dos dies després de que sortís la notícia de la rendició de Santiago de Cuba. *Ibid.*, 19.VII.1898, p.1, El pueblo se divierte.
146. Per al moviment de les corporacions i el manifest de Polavieja, vid. B. de Riquer, *op.cit.*, pp.105 i ss.
147. "La Publicidad", 14.IX.1898, p.1.
148. *Ibid.*, 8.I.1899, p.1.
149. *Ibid.*, 24.XI.1898, p.1. *Ibid.*, 7.I.1899, p.1, Asamblea antropológica (s. F. de P. Inglés y Ribas). "El Demócrata"

- 1.XII.1898, p.1, i 8.XII.1898, p.1. "El Nuevo Ideal", 11.II.1899, p.2-3.
 Per al procés regeneracionista es pot veure el resum fet per J.Mª Jover Zamora, La época de la Restauración..., p.390.
150. Crisi de govern, a "La Publicidad", 10.I.1899, p.1. Discurs de Silvela, ibid., 11.I.1899, p.1. Vid. M. Artola, op.cit, p.341. Per a la crisi en el mes de març, vid. ibid, dels dies 1, 2 i 3 de març.
 La onada regionalista ja havia estat anunciada pel mateix diari el 8.X.1898, p.1.
 Ibid., 16.I.1899, p.1. Ibid., 2.II.1899, p.1. Polèmica entre "La Publicidad" i "La Veu de Catalunya" degut a que la segona dirà de Castelar que és un vell per l'article que publicà en resposta al manifest Silvela-Polavieja, vid., ibid., 10.II.1899, p.1, Que poca solta!
151. Ibid. 3.III.1899, p.1-2. Ibid., 4.III.1899, p.1.
152. B. de Riquer, op.cit, p.139. Per als pressupostos de Villaverde, ibid, pp.140-141.
153. Ibid. 147. Amplia crònica del míting a "El Espejo", 23.IX.1899, p.1-2. "El Nuevo Ideal", 7.X.1899, p.2-3. "La Publicidad", 12.X.1899 (e.nit), p.2.
154. "La Publicidad", 24.X.1899 (e.nit), p.2. Ibid., 3.XI.1899 (e.nit), p.1. Ibid., 12.XI.1899(e.nit), p.2. "La Campana de Gracia", 11.XI.1899, p.3.
155. "La Publicidad", 4.I.1900, p.2. Per a l'explicació de la poca atenció a la Diputació, i també als Ajuntaments, vid. J.B. Culla Clara, El republicanisme lerrouxista a Catalunya..., p.17.
156. "El Nuevo Ideal", 5.I.1900, p.2-3.
157. "La Publicidad", 7.I.1900. Ibid., 15.I.1900, p.2. Ibid., 16.I.1900, p.2. "La Campana de Gracia", 3.II.1900, p.3. "La Publicidad", 19.I.1900.
158. Ibid., 6.III.1900, p.1. Ibid., 1.IV.1900 (e.nit), p.1, El meeting federal de hoy, aquí apareixen les paraules de Pi i Arsuaga sobre la Unió Nacional.
159. Ibid., 18.VII.1900, p.1.
160. Vid. B. de Riquer, op.cit., p.181-183. Vid. J. Romero Maura, op.cit., p.159-160. Vid. "La Publicidad", 5.V.1900, p.1. Ibid., 6.V.1900, p.1-2, i (e.nit), p.1.
161. Ibid., 12.II.1900, p.2.
162. Ibid. dels dies següents: 13.VIII.1897, p.2; 7.IX.1897, p.2; 22.IX.1897, p.2; 30.I.1898, p.1; 10.IX.1898, p.1; Ibid., 11.IX.1898, p.1-2.
163. Ibid. dels dies següents: 22.IV.1898, p.1; 6.V.1899, p.1; 7.V.1899, p.1. "El Demócrata", 9.VI.1898, p.1.
164. Vid. "El Espejo", 17.VI.1899, p.1. "El Demócrata", 1.VI.1899, p. 1 a 3. "La Publicidad", 25.V.1899 (e.nit). Per a la U.R., vid., ibid., 18.V.1900, p.1. Ibid., 26.IX.1900 i 1.X.1900, p.1. Vid. M. Artola, op.cit, p.393, i S. Albertí, op.cit., pp. 134-137.
165. "La Llanterna", 24.III.1899, p.2. L'article al qual fa referència l'anterior és el que es va publicar amb

l'encapçalament Que s'ho facin, e n el número anterior de la mateixa publicació manresana. En ell es deia que degut a que en les passades eleccions es va fer l'esforç de treure l'acta de manresa per a Emili Junoy, i donat que la va cedir a Collaso, per tal de recollir Junoy la de Barcelona, el millor que es pot fer ara és restar amb els braços creuats.

"La Publicidad", 29.III.1898, p.1, es reconeix el triomf del retraïment. Ibid., 12.IV.1899, p.2.

166. La cita és de "La Publicidad", 1.IV.1898, p.1. Una polèmica especialment agra al voltant de l'encasellat de Sol es pot seguir a través de "La Publicidad". "El Diluvio" durant el mes de març del 1898. "La Campana de Gràcia", 22.IV.1899 afirma que posant Sol al davant dels resultats electorals, els monàrquics han dividit els republicans amb una profunditat mai vista.

167. "La Publicidad", 18.I.1898, p.1. Afer Lletget, ibid., 18, i 19.VIII.1899.

Apèndix 1.

Relació de centres republicans

Es tracta d'una relació dels centres republicans trobats a la premsa o al Registre d'Associacions del Govern Civil de la província de Barcelona.

Està dividida en els següents apartats :

- Partit republicà centralista
- Partit republicà democràtic federal
- Partit republicà històric o possibilista
- Partit republicà progressista
- Unió Republicana
- Partido republicano nacional
- Fusió Republicana
- Centres republicans independents

En aquest darrer apartat hem posat els centres que, sense assegurar completament que no pertanyin a cap partit, no podem situar amb absoluta certesa com a òrgans d'alguna de les formacions polítiques indicades.

Quan les dates indicades es troben entre parèntesi, han estat obtingudes a la premsa. Contràriament quan no ho estan, procedeixen del Registre d'associacions.

Donada la impossibilitat de consultar els mateixos registres per a les altres províncies catalanes, la llista de centres de les seves comarques resulta més incompleta.

Amb la intenció d'oferir un element visual de la localització dels centres republicans hem elaborat uns mapes que també s'inclouen.

En darrer terme hem fet una llista de les organitzacions juvenils republicanes.

Nota: els mapes utilitzats per a Barcelona són actuals i no corresponen a la situació d'aleshores. S'ha fet per tal com resultaven més clars. Tot i així afegim una fotocopia d'un plànol de la Barcelona dels anys 1890.

LAND GENERAL
BARCELONA

De las poblaciones por donde atraviesa
la línea férrea.

1892

M A R

M E D I T E R R A N E O

Partit Republicà Centralista

1. Casino del Centro Republicano. c. Carmen 10, pral./ c. Archs 7, pral. BARCELONA. 4.IX.1890/11.XI.1903. (Of^e Jefe Vg^a). Junta directiva any 1890: Pt. Juan Salas Anton, Vpt. Josep Caparà, St. Antonio Cullarè. La de l'any 1892: Pt. Tiberio Avila, St. Antonio Cullarè; un dels vocals és Pere Coromines.
2. Casino del Centro Republicano del 3er. distrito. Rbla. Catalunya 33, Barcelona. 30.I.1893-29.XI.1903 (Of^e Jefe Vg^a).
3. Círculo del Centro Republicano. c. Conde del Asalto, 21, pral. BARCELONA. Pt. Antonio Petit. 2.II.1897-2.VII.1907.
4. Círculo democrático republicano de Hostafranchs. Parlament, 47, baixos. BARCELONA/ 8.VIII.1891.
5. Círculo del Centro republicano del 4º distrito de BARCELONA. Rda. S. Pablo 31, interior. Pt. José Cardús. 19.IV.1893-27.III.1903 (Of^e Jefe Vg^a).
6. Círculo republicano centralista. Pza. Real 17, 2º./ Conde del Asalto 23, 1º. BARCELONA. Pt. Arturo Vilaseca/ José Egozcue del Pozo. 18.II.1895-25.I.1897.
7. Comisión local del partido republicano centralista. Representada per José Caparà a la Junta republicana de defensa electoral. (1890).
8. Comité del Centro Republicano del 2º distrito de Barcelona. Es constitueix segons la premsa el VIII.1890.
9. Comité republicano centralista. Pt. J. Juncadell; Vpt. J. Camps Ribas; St. J. Serra. (1891)
10. Directorio provincial del Centro republicano. Antonio José Torrella, Lorenzo Porrera, Odón de Buen (XI.1890).
11. Junta regional del partido republicano centralista. (1893)

AFORES

12. Comité republicano centralista. GRACIA. Pt. Delfín Reguant; St. José Comellas (V.1893).
13. Casino del Centro Republicano. Ctra. Mataró 297. SANT MARTI DE PROVENÇALS. Pt. Ramón Sarra. 2.VI.1894-20.X.1894.
14. Centro republicano democrático centralista. Ctra. Mataró 307, 1ª2ª, SANT MARTI DE PROVENÇALS. 30.III.1892. El 15.V.1893 canvia el seu nom pel de Círculo Centro Republicano.

BAGES

15. Comissió organitzadora del Partit republicà centralista a MANRESA. c. Vestales, 6, 2ª2ª. (V.1890).
16. Comité del partido republicano centralista. MANRESA. Pt. Isidro Oliva St. Ramón Trulls. Delegat per al districte Antonio Horta y Camps. (VI.1890). L'XI del 1890 es parla de que el Cté. està procedint a "La reorganización del partido en este distrito". I anuncia: "En San Vicente de Castellat y en algún otro pueblo de la comarca pronto se nombrarán comités."

P.R.C. (continuació)

OSONA

17. Casino del Centro Republicano de Vic. Rbla. Sta. Clara 4.
VIC. 18.IX.1891-27.X.1900.
 Influència sobre tota la comarca: Manlleu, Roda, Torelló, etc. Actes presidits per José Romà, Ramón Pietx, José Bach, Salas Anton i Odón de Buen.
 (V.1893) adreça: Rambla Catalunya 32 entsòl.

VALLES OCCIDENTAL

18. Casino del Centro Republicano. c. Pedregar 17, 1er.
SABADELL(1893)

- * Organització "regional"
- XX Comitès provincials
- Δ Comitès comarcals
- Centres, Casinos, Ctés. lo
- o Presència no organitzada

Partit Republicà Democràtic Federal

1. Casino Federal de Barcelona. c/Quintana n.9, pral..
BARCELONA. Joaquín Lluhi Rissech-Francisco Pi y Arsuaga.
1.V.1897-7.I.1904 (Of^e Jefe Vg^a)
2. Casino Federal democràtica de Barcelona. c.Petritxol 1, pral.
Rambla Canaletes 3, entsol. 29.IV.1890-10.XI.1903 (Of^e
Jefe Vg^a). Pertany al grup de "La Avanzada".
3. Centre català republicà federalista de Barcelona. Rambla
de les Flors 17, pral./P. Gràcia 3, 2^a./ Pça. Sta. Anna
23, pral. Pt. Miquel Vilà. 27.XII.1901.
4. Centro democràtico federal de Barcelona. Pt. Antonio Gusart
(I.1892).
5. Centro democràtico federalista de la Barceloneta. c. Sant
Miquel 37 (Barceloneta)/ Merced 19, 1^a/ Baluarte 12-14,
1^a. Pt. José Torrellas. 7.XII.1895-1.III.1910.
6. Centro federalista. Pt. Pedro Closas. Vid. Círculo democrà-
tico federalista.
7. Centro republicano federalista del Clot. c.Major del Clot
129./ c. Sant Joan de Malta 35./ c. Trinchau 28./
Concordia 33./ Plazuela Comercio 3, 1^a./ c. València
635. Pt. Manuel Prat. 13.XII.1900-8.VII.1909.
8. Centro republicano federal. c. Barca 17, 1^a.
17.XII.1887-25.IX.1903 (Of^e Jefe Vg^a). Vid. Juventud
Democràtica librepensadora.
9. Centro republicano federal de les Corts. Morales 35./
c. Gelabert 20. Pt. Blas Barcia. 12.XI.1901.
10. Centro republicano federal del 7° distrito. c. Cruz Cu-
bierta 34./ Conde del Asalto 72, 1^a. Pt. José Andreu.
14.VIII.1900. Novament registrat: c. Cruz Cubierta 167,
1^a./ Sant Rafael 16, baixos./ c.Callao 3, 1^a.
Pt. Miguel Comas. 25.VI.1901- 19.IX.1911.
11. Centro republicano pactista. Pueblo Nuevo. (VI.1898)
12. Círculo democràtico federalista. c.Portaferriosa 16, 1^a.
(1890-1891). En els seus locals es reuneixen també la
Lliga Escolar Republicana i la Juventut Federal Propa-
gandista.
13. Círculo federal (pactista) del distrito del Instituto.
c. Oli 4, 1^a./ c. Baixa de Sant Pere 17, 1^a. Pt. Fran-
cisco Jové. St. Francisco Margarit. 8.VIII.1891- V.1894.
Es torna a inscriure el 30.III.1895-22.XII.1903 (Of^e
Jefe Vg^a). Amb domicili a Mercader 34, 1^a. Pt. Pedro
Estrada.
14. Círculo republicano federal del Pueblo Nuevo. Pt. José
Blanc. (IV.1900).
15. Club republicano democràtico federal "Los Girondinos".
c. Abaixadors 10, 1^a. Pt. Francisco Gironella.
12.XII.1901-23.VIII.1905. (Of^e Jefe Vg^a).
16. Comisión electoral del partido republicano democràtico
federal. BARCELONA. Pt. Miguel Vila. Sts. Lluís Massó
i José Porta.
17. Comité provincial republicano federal històrico inorgàn-
ico de BARCELONA. (VIII.1890).
18. Comité republicano democràtico federal de Barcelona. (Co-
mité federal de Barcelona). Comité encarregat de l'orga-
nització de les Juntes de districte i d'enviar els re-
presentants al Consell Regional. El 1890 presidit per
G. Serra i B. El 1899 trobem, amb les mateixes funcions,
un Comité municipal de Barcelona del PRDF.
19. Consejo Regional federalista de Catalunya. Organisme pre-

P.R.D.F. (continuació)

sidit per Vallès i Ribot, on trobem, l'an 1892, les següents representacions: Puigcerdà, Olot, Vall d'Aran, Solsona, Lleida, Penedès, Valls, Barcelona, Reus, Urgell, Sort, Mataró, Bages, Vallès, Empordà, La Bisbal, La Selva, Tarragona, Torroja, Cervera, Sabadell i Vendrell (VI.1892).

20. Junta de comités federalistas del Pla de Barcelona. Coordinació dels comités federalistas de les localitats de l'agregació: Barcelona, Gràcia, Horta, Sant Martí i Sants. (II.1900.)
21. Lliga federal. c. Baixa de Sant Pere 63, pral. Pts.: J. Batlle Horta/Angel Sabat. 16.IV.1894. (Disolta i fusionada amb el Centre Federal republicà del districte 2º)

AFORES I BARCELONES

22. Centro federal de.. BADALONA. Pedro Santigosa/ Claudio Mans. (IV.1900).
23. Comité republicano democrático federal de.. BADALONA Pt. Francisco Sust. St. Jaime Mas. (3.IV.1892).
24. Casino democrático republicano federal pactista. c. Domènech 6, baixos. GRÀCIA. Pt. Francisco Ventura. 22.XII.1896-11.I.1904 (Ofº Jefe Vgº).
25. Centro federal de la villa de GRÀCIA. c. Colón 11, baixos. (V.1896).
26. Comité republicano federal pactista. GRÀCIA. Pt. Francisco Pujol. (IV.1891). L'any 1892 apareix com a Comité Republicano Democrático Federal; el secretari en ambdós casos és Pere Arrufat. El 1894, Pt. José Nogués; St. Pedro Torrabadella.
27. Casino republicano democrático federal de SANT JOAN D'HORTA. Pza. del Mercado o del Progreso n.3, 2º. HORTA. Pt. Pablo Mut. 24.IV.1893-18.X.1900 (Dta. Ofº alcalde).
28. Centro federal de HORTA. Pt. Pablo Iglesias/ Pedro Corretja. (IV.1900).
29. Círculo republicano democrático federal. c. Casanovas 22. SANT ANDREU DE PALOMAR. Pt. Juan Bonet. 8.X.1893-14.IV.1903. (Ofº Jefe Vgº).
Amb la mateixa denominació s'inscriu al Govern Civil el Cercle localitzat al carrer Sant Pau 2, baixos, presidit per Miguel Serra. 31.I.1896- 11.I.1904. (Ofº Jefe Vgº)
30. Círculo federalista. c. Sant Felip 121, 1er. SANT GERVA-SI DE CASOLES. Pt. Jaume Sal Margall. 5.V.1894-21.XII.1903 (Ofº Jefe Vgº).
31. Casino republicano democrático federal. c. Sant Joan de Malta 1, 1º. SANT MARTI DE PROVENÇALS. 10.V.1892-10.XII.1903 (Ofº Jefe Vgº).
32. Centro republicano democrático federal. "El Progreso". SANT MARTI DE PROVENÇALS. (VI.1898).
33. Círculo republicano democrático federalista. c. Triunfo 111, baixos. 18.III.1888-25.IX.1902 (Ofº Jefe Vgº) SANT MARTI DE PROVENÇALS.
34. Comité federal. Antonio Fernando/ Salvador Pallejà/ Ramón Vallès. SANT MARTI DE PROVENÇALS. (IV.1900).
35. Centro federalista (o federal) de... SANTS. c. Alcolea 8, pral. Pt. Cayetano Tomás. 20.X.1893-14.IV.1903 (Ofº Jefe Vgº). El 1890 hi ha constància a la premsa d'unes conferències de Bo i Singla, Bou i Bauló, J. Narcís Roca, etc., al Centro Federal de...

P.R.D.F. (Continuació)

36. Comité federal de... SANTS. Pt. Pablo Cano. (V. 1893).
 37. Pacto fraternal Centro republicano democrático federal.
 c. Colón 2, baixos. SANTS. Pt. Antonio Gil.
 18.VIII.1894-14.XII.1903 (Of^e Jefe Vg^a).

ALT CAMP

38. Agricultors de... RODONYÀ. Francisco de A. Colom. (IV.1900)
 39. Comité federal de... VALLS. Francisco de A. Colom (IV.1900)

ALT EMPORDÀ

40. Centro federal ampurdanés. Buenaventura Guinjaume. FIGUERES. (IV.1900).
 41. Comité federal. Buenaventura Guinjaume. FIGUERES. (IV.1900)
 42. Comité federal. Francisco Pi y Suñer. LA JONQUERA. (IV.1900).

ANOIA

43. Comité federal. Joaquín Planas. CAPELLADES: (IV.1900).
 44. Centre Federal d'... IGUALADA: Notícia a la premsa de delegacions d'ODENA, ORPI, CARME i COPONS. (IX.1890). El 1899, Centro republicano federal.
 45. Centro republicano democrático federalista. c. Sta. Maria 5, 1^a. LA LLACUNA. Pt. Juan Farré Guma. 10.VIII.1895-22.IX.1900. (Dta. Of^e alcalde).
 46. Centro republicano democrático federalista. c. Rosario 30, 1^a. ODENA: Pt. Justino Tardá. 27.II.1895-22.IX.1900 (Dista. Of^e Alcalde).
 47. Comité federal. Matís Fuster. LA POBLA DE CLARAMUNT: (IV.1900).
 48. Comité federal. Joaquín Salvatella. VILANOVA DEL CAMÍ (IV.1900).

ALT PENEDES

49. Centro republicano democrático federalista. c. Padró s/n. AVINYONET (LES GUINYOLES). Pt. Francisco Raventós. 28.VII.1894-27.IX.1900 (No existeix segons ofici de 1ª alcalde).
 50. Centro republicano democrático federalista. c. Vallfornosa s/n. LES CAPANYES. Inscrit al Govern Civil per dos cops: 5.I.1893 i 4.II.1893. (Dta. Of^e Alcalde 29.IX.1900).
 51. Centro republicano democrático federalista. C. Medio 19. LA GRANADA DEL PENEDES. 2.IX.1892-25.IX.1900 (1^a Of^e Alcalde).
 52. Centro republicano democrático federalista. c. Nueva 10. OLERDOLA (ST. PERE NOLANTE). Pt. Pedro Mata. 26.IV.1893-4.X.1900.
 53. Centro republicano democrático federalista, c. Nadal 12-14. EL PLA DEL PENEDES. 18.VI.1892-29.VI.1896.
 54. Centro republicano democrático federalista. c. Garné 8. PUIGDALBER DEL PENEDES. 12.XII.1892-26.IX.1900 (Dta. Of^e Alcalde).

P.R.D.F. (continuació)

55. Centro republicano democrático federalista. c. Pozo 6. SANT CUGAT SESGARRIGUES. 5.XI.1891-25.IX.1900 (Dta. Ofº Alcalde).
56. Centro republicano democrático federal. Caserio del Sur 80. SANT MARTI SARROCA. Pt. Pere Roca. 31.X.1893-26.IX.1900 (Ofº Alcalde). El 14.VII.1894 s'havia tornat a inscriure el mateix centre amb nova adreça i president: Casas Nuevas n.29. Pablo Orga Olivella.
57. Centro republicano democrático federal. c. Major s/n. SANTA FE DEL PENEDES. Pt. Benito Montaner / Patricio Montserrat. 28.VII.1893-23.IX.1900 (Dta. Ofº Alcalde).
58. Centro republicano democrático federalista. c. Lavern 3. LAVERN (SUBIRATS). Inscripcions el 26.I.1893 i 18.X.1894. En la segona inscripció Pt. José Guilera. "7.IX.1900 (Dta. Ofº Alcalde).
59. Centro republicano democrático federalista. C. Sant Pau 11 SANT PAU D'ORDAL (SUBIRATS). Pt. Pedro Masana. 21.VII.1893-27.IX.1900 (Dta. Ofº Alcalde).
60. Centro republicano democrático federalista. Sant Quintí 10 TORRELLES DE FOIX. Pt. Juan Galimany. 11.VIII.1893-26.IX.1900 (Dta. Ofº Alcalde).
61. Centro republicano democrático federalista. Pça. Sant Joan 2, 1. VILAFRANCA DEL PENEDES. Pt. Jaume Ferrer. 28.V.1892-5.I.1916.
62. Centro republicano democrático federalista. Nova de l'Eixample 1. VILOBI. Pt. José Mestres Jové. 25.I.1895-2.VIII.1896.

BAGES

63. Comité federal. ARTÈS. (VII.1887).
64. Comité federal. CASTELLBELL I EL VILAR. (VII.1887).
65. Centre Republicà Federalista. MANRESA. (I.1887) Pt. Juan Ristol. St. Juan Pericas. c. de las Vestales 8./ Ctra. de Vic 65 (el 1891).
66. Comissió reorganitzadora del Comité democràtic federalista. MANRESA. (X.1891) Pt. Delfí Bartomeu. St. Baldomero Saldoni.
67. Comité (republicano) federal. Pt. Ignacio Perramón i Mer/ St. Emili Ristol. (IV.1900 Baldomero Saldoni).
68. Comité federalista -adherit a la Unió Republicana. MANRESA Pt. Antonio Mestres. St. Delfín Serra. (X.1893).
69. Comité federal. NAVARCLES. (VII.1887)
70. Comité federal. PONT DE VILOMARA. (VII.1887)
71. Comité federal. SALLENT. (VII.1887).
72. Comité federal. SURIA. (VII.1887).

BAIX EMPORDÀ

73. Comité comarcal federalista del Baix Empordà. Pt. Vicente Comas. (X.1899).
74. Comité Federal. CALONGE. (IV.1899).
75. Comité federal de.. LA BISBAL. Representat per J.Mª Vallès i Ribot.
76. "La Federalista". LA BISBAL. Luís González. (IV.1900).
77. Comité Federal. PALAFRUGELL. Repres. per Conxat Roure. (IV.1900).
78. Centro Federal. PALAMOS. Enrique del Campo. (IV.1900).
79. Comité Federal. PALAMOS. Narciso Duran y Tuera (IV.1900)

P.R.D.F. (continuació)

- 80. Comité federal. PERATALLADA. Cayetà Vilaplana. (IV.1900).
- 81. Comité federal. SANT ANTONI DE CALONGE. Vicente Comas. (IV.1900).
- 82. Comité federal. SANT FELIU DE GUIXOLS. Joaquín Viñas i Pagés. (IV.1900).
- 83. Comité federal. SANT JOAN DE PALAMÓS. Odón Martí (IV.1900).
- 84. Comité federal. ULLÀ. Isidro Ribas. (IV.1900).

BAIX LLOBREGAT

- 85. Centro republicano democrático federalista de ... BEGUES Camí Ral 14. 26.VIII.1892-23.IX.1900 (Dta. Of^e Alcalde).
- 86. Ateneo republicano federal de instrucción y recreo. Pça. de la Constitució. OLESA DE MONTSERRAT. Pt. Ramón Capdevila/ Damián Gutsens. 2.II.1895-25.VII.1904.

BAIX PENEDES

- 87. Comité republicano federal. EL VENDRELL. Pt. Joseph Vidales. (II.1894).

BAIX URGELL

- 88. Comité federal. ANGLESOLA. Ramón Pons. (IV.1900)
- 89. Comité local del partido republicano democrático federal. LA FULIOLA. (II.1894).
- 90. Republicanos federales/ SANT MARTI DE MALDÀ. Miguel Laporta. (IV.1900).
- 91. Comité Federal. TÀRREGA. Ramón Pons. (IV.1900).
- 92. Comité local del partido republicano democrático federal. TORNABOUS. (II.1894).
- 93. Comité federal. VILAGRASSA. Ramón Pons. (IV.1900).

CONCA DE BARBERA

- 94. Comité republicano-democrático federal de... L'ESPLUGA DE FRANCOLI. Pt. Juan Vernet Serret. St. Pablo Fabregat. (VII.1899).

GARRAF

- 95. Centro republicano democrático federalista. CANYELLES. Pt. José Fontanals. 22.II.1893.
- 96. Centro republicano democrático federalista. c. Nou cantonada Ctra. de Sitges. SANT PERE DE RIBES. Pt. José Mestre Inglada. 24.I.1893-27.IX.1900 (Dta. Oficio.)
- 97. Comité republicano federal. SITGES. Pt. Miguel Parcerisas Calix. (II.1894).
- 98. Centro democrático federalista. Hi ha una primera inscripció del 17.IV.1886. La segona de 4.I.1899 dona com adreça la de Sant Gervasi 41 de VILANOVA I LA GELTRU. Pt. José Sanmartí.
- 99. Comité federal. VILANOVA I LA GELTRU. Miguel Guansé. IV.1900.

P.R.D.F. (continuació)

GARROTXA

100. Comité federal. OLOT. Juan Deu. (IV.1900)
 101. Comité federal. TORTELLA. Damián Jurinyà. (IV.1900)

GIRONES

102. Comité provincial del P.R.D.F. GIRONA. Emilio Monturiol.
 (II.1898).

EL MARESME

103. Centro democrático federal. c. Iglesia 46. ARENYS DE MAR. Pt. Francisco Navarro. 15.VII.1893. 1899 Pt. Andrés Rossell.
 104. Comité federal. ARENYS DE MAR. Manuel Torrents. (IV.1900)
 105. Comité federal. ARENYS DE MUNT. Andrés Rossell. (IV.1900)
 106. Centro republicano democrático federalista. c. Riera 30. MATARÓ. Pt. Simón Barnet. 13.IX.1893-1916.
 107. Comité comarcal federalista de MATARÓ. (IX.1899) representacions de PREMIA DE MAR, PREMIA DE DALT, CABRILS, MASNOU I ALELLA.
 108. Comité republicano democrático federal de MATARÓ. 1897, Pt. Simón Barnet. St. José Tardá. 1898, Pt. José Torrens. St. José Fontanals. 1899. Pt. Jaime Mora. St. Ricardo Sala.

TARRAGONÈS

109. Comité federal/ ELS GARIDELLS. Fco. de A. Colom Ros (IV.1900).
 110. Comité electoral del PRDF a TARRAGONA. (IV.1899) Organitza actes al CATLLAR, LA SECUITA, MORELL; CONSTANTÍ; RIUDOMS, REUS, i CAMBRILS/
 111. Comité local del PRDF a TARRAGONA. Pt. Pedro Renom. St. José Ravell. (I.1899).
 112. Centro federal. VILASECA. (IV.1899)

VALLES OCCIDENTAL

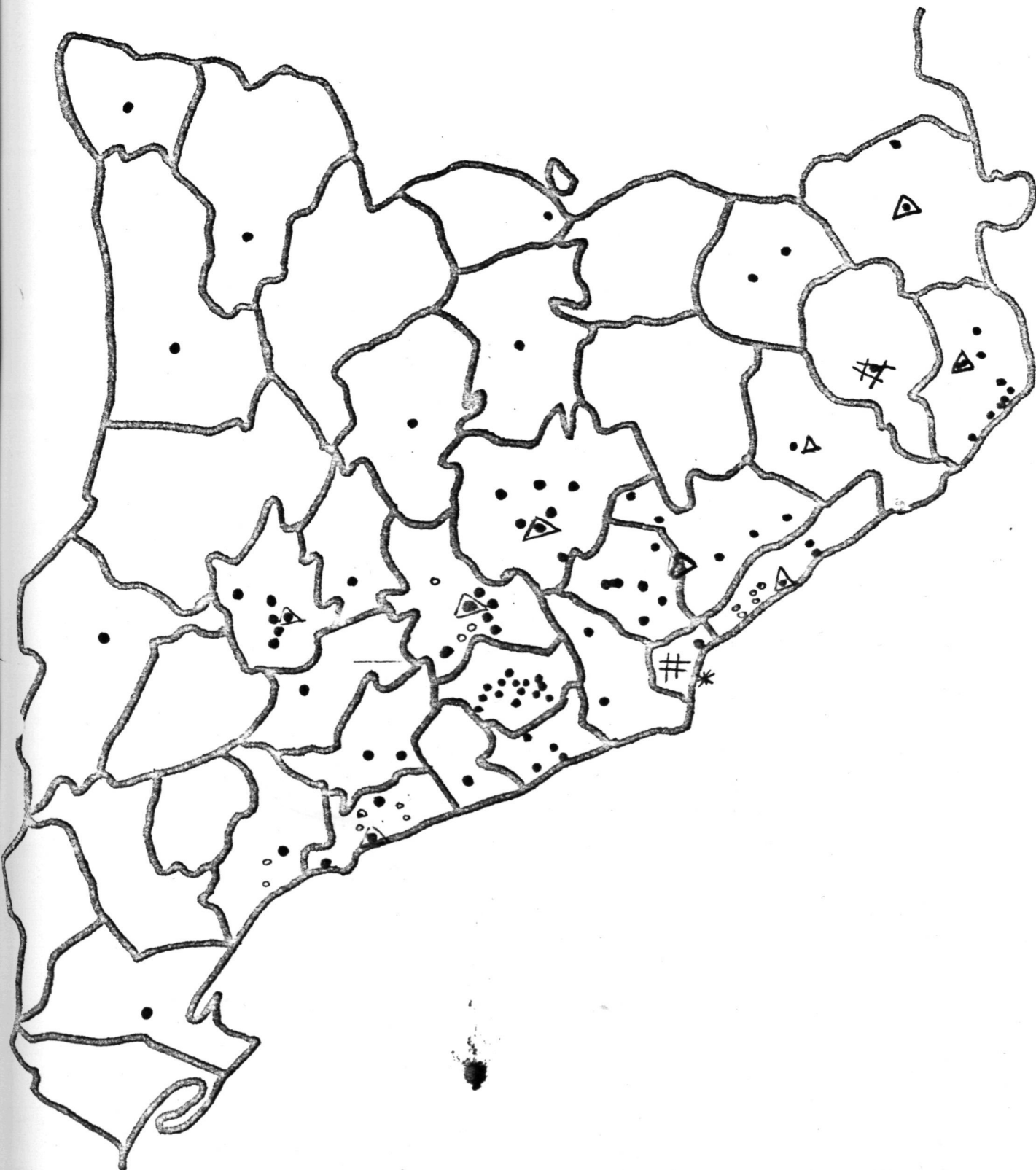
113. Comité federal. CALDES DE MONTBUI. Angel Pitarque Aranda. (IV.1900) Com a Comité federal pactista, Pt. Alberto Coll Torrents. St. José Figarola Sallent. Delegat e n el districte José Bordas Doménech. (VIII.1899).
 114. Comité federal. RIPOLLET. Juan Bernet. Miguel Marsal. (IV.1900)
 115. Círculo democrático federal instructivo. SABADELL. 2.III.1883-28.IX.1900 (Dta. Ofº Alcalde). El 28.X.1894 s'inscriu el Govern Civil el Círculo Republicano democrático federal instructivo, de Sabadell, amb domicili al c. Jarín 15-17, essent president Jaime Xercavins.
 116. Comisión electoral del PRDF a SABADELL. (IV.1899).
 117. Comité federal. Celedonio Prat. Domingo Torras. SABADELL (IV.1900).
 118. Federació d'agricultors, SANT CUGAT DEL VALLES. Jaime Llusell. José Martí. (IV.1900).

P.R.D.F. (continuació)

119. Círculo republicano federal social. c. Manresa 38.
ST. VICENT DE LA JUNQUERA- SANT PERE DE TERRASSA. Pt.
Tomàs Palà. 29.X.1895-3.X.1912.
120. Círculo republicano democrático federalista. c. Valle 9.
TERRASSA. Pt. Pedro Prunes. 12.X.1899.

VALLÈS ORIENTAL

121. Comité federal. CARBEDEU. Ramón Taló/ José Noguera.
(IV.1900).
122. Centro democrático federalista. GRANOLLERS. 14.VII.1883-
20.X.1900 (Dta. Ofº Alcalde).
123. Comité federal. GRANOLLERS. José Ventura. Pedro Roig.
(IV.1900).
124. Comité republicano federalista de.. SANT CELONI. José
Monclús, Pedro Vila Argelagué, Juan Serra, etc. (VI.1897)
125. Comité federal. SANT FELIU DE CODINES. Pedro Corderas.
(IV.1900).

Partit Republicà Històric o Possibilista

1. Centro republicano gubernamental. Rbla. Canaletas 11, 1º/
Rbla. San José 1, 2º. BARCELONA. 11.III.1888-7.VI.1891.
J.Mª Torres.
2. Centro Republicano histórico. Conde del Asalto 12, 1º.
BARCELONA. Creat el 18.II.1882. Del 14.XI.1887 al 25.V.
1889 té el domicili al c. Escudillers 5-7-9, pral.
Existència d'una comissió liquidadora presidida per F.
de P. Roqué i Pedro Clapés i Trabal (1890-1891). Vid.
Círculo Republicano Histórico.
Amb el nom de Centro Republicano Histórico de Barcelona
existia el 1890 una entitat presidida per Fermín Villamil
i que tenia com a secretari a Miguel Martí. L'adreça
era la mateixa d'Escudillers.
3. Círculo republicano gubernamental. Rbla. S. José 1./ Por-
taferrisa 13 2º. BARCELONA. 3.VIII.1891-17.XI.1903. Pts.
honoraris: Castelar i Pablo Alsina y Rius.
Pt. José Aguilar. St. José Mª Ayala.
4. Círculo republicano histórico. Rda. Universidad 7, entlo.
BARCELONA. 12.VII.1886-31.X.1890.
5. Círculo republicano histórico de Barcelona. c. Fontanella
(davant casa nº 12-14, pral.). 9.III.1887.
El 10.II.1892 es converteix en Círculo Republicano His-
tórico de Catalunya (?). L'any 1895 esdevé Círculo Re-
publicano Nacional.
6. Círculo republicano histórico de Catalunya. c. Fontanellas,
1 bis, 1º. Barcelona. 1.II.1893 passa a Cir.Rep. Nacional
El 1890 apareix a la premsa instal·lat a Escudillers 5-7
i 9, presidit per F.P. Roqué.
El 1891 apareix a la premsa al c. Fontanella 1 bis, pral.
després d'haver parlat d'uns possibles locals a la Rambla
de les Flors 8, 1º.
1892-93, Pt. Juan Vidal Valls.
7. Círculo republicano nacional. Portaferrisa 8 pral. BARCELO-
NA. Pt. Eusebio Corominas i Modesto Ferrer.
17.VI.1895. Reformes: 19.V.1897, 30.VI.1897 i 14.X.1899:
Concentració democràtica republicana. Vid. Círculo demo-
crático republicano.
Vid. també relació de centres del Partido Republicano Na-
cional.
8. Círculo republicano posibilista. BARCELONA. 16.II.1883.
9. Comisión electoral del partido posibilista. (odel Partido
republicano histórico). Eusebio Passarell. c. Fontanella
1 bis, pral. BARCELONA.
10. Comisión organizadora del Partido republicano histórico-
distrito de la Universidad. Pt. Baldomero Jardí, St. Juan
Bisbal (1893)
11. Comité provincial republicano-histórico de Barcelona.
Pt. Eusebio Corominas; Vpt., Eduardo Vidal i Valenciano;
Sts. Joaquín Parellada Albi i José Valls Derch. c. Fon-
tanella, 1 bis, pral. BARCELONA.
A través d'aquesta comissió sabem de l'existència de
comités locals a; Badalona, Vilassar de Mar, Cabrils, Ma-
taró, Sarrià, Sentmenat, Sabadell, Olesa de Montserrat,
Hospitalet de Llobregat, Sant Vicens dels Horts, Sant
Joan Despí, Sant Andreu de la Barca, Esplugues de Llo-
bregat, Sants, Sant Climent de Llobregat, i Igualada.

P.R.H. (continuació)

12. Tertulia republicana posibilista. Pla de la Boqueria, 5, 1º. BARCELONA. Pt. Fermín Villamil; St. Ramón Sans. (VII.1894)

AFORES I BARCELONES

Per a la presència comarcal del PRH vid. relació inclosa al Comité provincial.

13. Comité republicano histórico de Badalona. BADALONA. Pt. honorari Eusebi Corominas; Pt. José Bellavista; St. Juan Torras (1892).
14. Círculo republicano histórico de la ex-villa de Gracia. GRACIA. Isidro Paluzie i Jaime Font (Vpt. i st. el 11.VIII.1892).
15. Comité republicano-histórico. GRACIA. C. Major 54, 1º. Pt. A Bastardas; St. Ramon Junyent i Fèlix Rodríguez (1890). Pt. Manuel Alares; St. F.P. Armengol (1891) 1 (1892).
16. Círculo Republicano Histórico. Hospitalet de Llobregat. 13. III.1886-24.IX.1900 (Dt. ofº alcalde).
17. Círculo Republicano Posibilista. c. Alcolea 12, 1º. SANTS. 19.VII.1889-31.X.1903 (No exis. ofº jefe Vgº).
18. Comité republicano posibilista de Sans. SANTS. Pt. Isidro Balasch. Sts. Domingo Sánchez i Ramón Barnet (1890 i 1891). Pt. José Soteras (1892). La premsa dóna en aquest anys l'adreça de c. Oriente 2, 2º.
19. Centro democrático histórico. SANT ANDREU DEL PALOMAR 15.IV.1882-5.V.1889.
20. Comité republicano-histórico de .. SANT ANDREU DEL PALOMAR Pt. Melitón Gabrut; St. Francisco Sans. (1891).
21. Círculo republicano posibilista de.. SANT GERVASI DE CAS- SOLES. C. Cruz 61, baixos. 20.II.1892-7.VII.1894. Referències de la seva constitució a finals del 1891. Pt. Antonio Santujini; Vpts., José Botey i Francisco Galimany; St. B. Pahissa.
22. Círculo republicano histórico de.. Rbla. del Triunfo 56, 1 SANT MARTI DE PROVENÇALS. 25.VI.1892-4.X.1895.
23. Círculo republicano nacional. C. Triunfo 42. Sant MARTI DE PROVENÇALS. Pt. Jaime Roviroso. 10.III.1897.
24. Comité republicano democrático posibilista de... SANT MARTI DE PROVENÇALS. Pt. Serafín Serra; St. Juan Forn (1892). Per la renovació del cens del partit, l'any 1892, dóna les següents adreces: Ctra. Mataró 297, i pça. Mercat del Clot, 15 baixos.

ANOIA

25. Centro Republicano histórico. IGUALADA. 10.III.1886-20.IX.1900.
26. Comité republicano-histórico de... IGUALADA. Pt. Fernando Vila; St. Enrique Tardà. (1892)

BAGES

27. Junta directiva del partido posibilista. MANRESA. Pt. Juan Castellá, St. Juan Villaró. (IX.1888)

BAIX LLOBREGAT

28. Comité republicano histórico de.. MOLINS DE REI. Pt.
Jacinto Jusensé; St. Isidro Canals. (1891).

EMPORDÀ

29. Comité republicano histórico del distrito de.. LA BISBAL
Comprenia les organitzacions de: LA BISBAL, PALAMOS,
SANT FELIU DE GUIXOLS, SANT ANTONI DE CALONGE, PALAFRUGELL,
PALS, PALAU-SATOR, RUPiÀ I LLAGOSTERA (1893).
30. Comité republicano histórico de.. FIGUERES. (VI.1893).

GIRONES

31. Comité republicano-histórico de.. CERVIÀ. (1891).
32. Comité republicano histórico de.. GIRONA. (1893).

EL MARESME

33. Comité republicano histórico de.. VILASEAR DE MAR. Pt.
José Masriera Sagué. St. Pedro Sitges Bassa. (VI.1893).

LA SELVA

34. Comité posibilista de.. BLANES. Pt. efectiu Bartolomé
Bosch; St. Juan Vilaseca (1891).

VALLES OCCIDENTAL

35. Centro democrático histórico. SABADELL. 11.V.1881-5.VI.
1881.

Partit Republicà Progressista

1. Casino Progresista de instrucción y recreo. BARCELONA.
17.XII.1886
2. Casino republicano progresista de ... BARCELONA. Rbla.
Sta. Mònica, 2, pral. Pt. Eusebio Jover.
21.III.1893-22.III.1903 (Of^e Jefe Vg^a)
3. Casino Republicano Progresista de la Barceloneta. 17.VII.91
4. Centro democrático progresista. BARCELONA. 3.II.1882.
També registrat el 27.XII.1883.
5. Centro Provincial Republicano Progresista. BARCELONA.
c.Ensenanza 6, 1°/Nova de Sant Francesc 8, pral.
Pt. Ramón Codina. 27.IV.1894-8.XII.1903 (Of^e Jefe Vg^a).
6. Centro de la Unión Republicano-Progresista de Barcelona.
c. Ferlandina, 27 baixos. BARCELONA. (1891).
7. Círculo democrático progresista. c. Condesa de Sobrediel,
1, 1°. BARCELONA.(1890). (A vegades apareix a la premsa
com a Centro..)
8. Círculo republicano democrático progresista del 3er dis-
trito de BARCELONA. c. Manso 76-78, baixos. Pt. Miguel
Boixereu. 14.III.1895-16.XII.1903 (Of^e Jefe Vg^a).
9. Círculo Unión Progresiva. Pt. de la taula de la inaugura-
ció: Ramón Grianet. (I.1892).
10. Comité provincial republicano progresista. (vid. Centro..)
Representat per Giné i Partagàs a la Junta republicana
de defensa electoral. (1899, pt. Eusebio Jover).
11. Comité republicano progresista del 1er. distrito. Luís
Amargós (V.1893), José Zorreta (V.1899).
12. Nuevo casino republicano progresista. c. Floridablanca 156
BARCELONA. Pt. Eusebio Giménez. 15.VIII.1897-14.I.1904
(Of^e Jefe Vg^a).
13. Sociedad democrática progresista del 4° distrito. c.St.
Antoni Abad 51, pral. Barcelona. 24.VI.1888-26.X.1903
(Of^e Jefe Vg^a).
14. Tertulia democrático progresista. c. Leoma 14, 2°.BARCE-
LONA. 13.VIII.1887-5.VI.1902 (Of^e Jefe Vg^a). L'any
1891, el president efectiu fou Rossend Auqué.

AFORES I BARCELONES

15. Casino del Partido republicano democrático progresista.
c. de Mar 57, 1°. BADALONA. 16.I.1892-29.X.1900 (Of^e
Alcalde). Hi ha un antecedent: el Casino Republicano
Democrático. 9.VIII.1887.
16. Casino republicano democrático progresista. GRACIA.
8.VI.1885.
17. Centro republicano progresista de la villa de Gracia.
S. Miguel 23 baixos/ Major 37, entsòl. GRACIA. Pt. Bar-
tolomé Muñoz. 25.II.1892-27.XI.1903 (Of^e Jefe Vg^a).
18. Círculo democrático progresista de la villa de Gracia.
Pt. sr. Jou. (II.1892).
19. Comité republicano progresista. GRAICA. Pt. J. Cassant;
Vpt. R. Rosell; St. P. Morell. (1891).
20. Centro democrático progresista. HORTA/VALLCARCA.
27.VIII.1887-10.X.1900 (Of^e Alcalde).
21. Centro democrático progresista. SANT ANDREU DEL PALOMAR
13.I.1887.
22. Círculo democrático progresista. c. Major 52. Sant Andreu
del Palomar. 10.VIII.1887-20.V.1902.
23. Casino republicano progresista. c.València 103 baixos.
SANT MARTI DE PROVENÇALS. Pt. Jaume Moré.

P.R.Pr. (continuació)

- 11.I.1894-19.XII.1903 (Of^e Jefe Vg^a).
 24. Centro democrático progresista. SANT MARTI DE PROVENÇALS.
 4.X.1882. S'inscriu de nou amb data 17.VIII.1886.
 25. Casino republicano progresista. SANTS. (VI.1893).
 26. Centro democrático progresista. SANTS. 10.VI.1887.
 27. Centro republicano democrático progresista. c. Colón 80.
 SANTS. Pt. Ramón Aguilera. 27.V.1893-28.XI.1903 (Of^e
 Jefe Vg^a).

BAGES

28. Comité democrático progresista. Manresa. c.Sta. Maria
 n.55. Trasllet, l'any 1887, al c.Nou. XII.1890, Pt.
 Francisco Torra Playà.
 29. Comité de distrito del partido republicano progresista.
 Dte. de MANRESA. XII.1890, Pt. José Ferrer Nadal.

EL MARESME

30. Centro republicano progresista. c.San Antonio 27. PRE-
 MIA DE MAR. Pt. Jaime Gumà. 28.IV.1895-21.IX.1900
 (Dta. of^e alcalde).

PENEDES

31. Centro democrático progresista. VILANOVA I LA GELTRU.
 21.X.1886-29.IX.1900 (Dta. Of^e alcalde).

VALLES OCCIDENTAL^(*)

32. Centro democrático progresista. c. Corredores 1. CALDES
 DE MONTBUI. Pt. José Serracant. 17.II.1887.

^(*) Al Vallès existien centres més o menys propers al zorrilisme, que es trobaran implicats en l'assalt de Bonsuccés, però que no reproduïm ací per considerar-los independents, orgànicament parlant, de l'estructura oficial del partit.

Partit republicà progressista

Centres d'Unió Republicana

1. Centro republicano "autonomista" de la derecha del Emsan-
che. C. Girona 105./Tetuán 35-37./Bailén 108, baixos./
Diputació.../ BARCELONA. Pt. Germán Vela. St. Eduardo
Verdaguer. 22.VIII.1891. (Reformat el 18.II.1895).
2. Centro de la unión constitucional republicana. Rambla de
Canaletes, 11, 1º. BARCELONA. Pt. Emilio Herrera.
22.XI.1893-31.V.1894.
3. Centro de Unión Republicana. c. Tallers 16, 1º. BARCELONA.
Pt. Juan Pla. 30.IX.1893-27.I.1901.
4. Centro de la unión republicana, distrito 4º. c. Cabañes
35-41./ c. Rosal 35, baixos./ c. Salvà 30, tenda. BAR-
CELONA. Pts. Juan Casanovas, José Gil, José Bisbal.
22.VIII.1893-3.XII.1903 (Ofº Jefe Vgº).
5. Centro "La Unión Republicana" de Hostafranchs. c. Sant Ra-
fael 16, baixos./ P. de la Libertad 11, ensòl. BARCELO-
NA. Pts. Carlos Borrás/Miguel Comas.
5.XI.1893-4.XII.1903 (Ofº Jefe Vgº)
6. Círculo democrático de la unión republicana. (VII.1893)
7. Círculo de la unión republicana del distrito del Instituto.
c. Mercaders 401. BARCELONA. 27.XII.1892-5.XII.1903
(Ofº Jefe Vgº).
8. Círculo de la unión republicana del distrito de la Univer-
sidad. c. Luna 14, 1º. BARCELONA. Pt. Tranquilino de Mar.
21.IX.1892-26.IV.1903 (Ofº Jefe Vgº).
9. Comisión electoral de la Junta directiva de la Unión repu-
blicana (1893)
10. Junta directiva de la Unión republicana (1893)

AFORES I BARCELONES

11. Porvenir democrático de la Unión Republicana. BADALONA.
8.X.1892-29.X.1900 (Ofº alcalde).
12. Amigos republicanos. c. Pozo 9-11, 1º. GRÀCIA. 21.XI.1891-
23.XI.1902. (Ofº Jefe Vgº).
13. Centro de la unión republicana. c. Àngel 81, baixos./c.
Torrent de l'olla 155, cantonada Hernan Cortés 24.GRÀCIA.
12.VIII.1891-23.XI.1903.
14. Casino de la unión republicana. Pça de la Constitució.
HORTA (Sant Joan d'). Pt. José Pla Vidal. 6.V.1893-
18.X.1900 (Ofº Alcalde).
15. Centro de Unión republicana de... SANT ANDREU DE PALOMAR
(1892)
16. Círculo de la unión republicana. SANT ANDREU DE PALOMAR.
Pt. Francisco Puig Güell. 26.V.1889-12.XI.1903 (Ofº Jefe
Vgº).
17. Centro democrático de la unión republicana. Sant Joan de
Malta 12. SANT MARTI DE PROVENÇALS. 9.XII.1889-12.XI.1903
(Ofº Jefe Vgº).
18. Centro de la unión republicana del 2º distrito. c. Dipu-
tación 4, 1º. SANT MARTI DE PROV. Pt. Juan B. Romero.
16.V.1893-31.III.1894.
19. Centro republicano coalicionista sagrerense. Sta. Amàlia
13, baixos. SANT MARTI DE PROV. 30.III.1891-22.XI.1903
(Ofº).
20. Centro de la unión republicana sagrerense. Ctra. Horta 8.
SANT MARTI DE PROV. 3.IX.1892-17.IV.1903 (Ofº Jefe Vgº).
21. Centro republicano coalicionista martinense. Acequia Con-
dal 1, 2º 1ª. SANT MARTI DE PROV. 19.XII.1890-8.III.1903
(Ofº).

U.R. (continuació)

22. Centro republicano democrático unionista. c. Sicilia 20, pral. SANT MARTI DE PROV. 9.VII.1891-22.XI.1902 (Of^a).
23. Centro de unión republicana del 2º distrito de.. SANT MARTI DE PROV. (VII.1893).
24. Cénro unionista republicano del ensanche del.. SANT MARTI DE PROV. (V.1893)
25. Círculo democrático de la unión republicana. c. del Clot 72, pral. Pt. José Carrés Vives. Mariano Iborra Martí. SANT MARTI DE PROV. 26.VI.1893-10.XII.1903 (Of^a Jefe Vga.)
26. Círculo de la unión constitucional republicana del 2º distrito de..SANT MARTI DE PROV. c. Diputació 30, baixos (Eixample). Pt. Juan Calonge. 26.V.1894-19.XII. 1903 (Of^a Jefe Vg^a).
27. Centro de unión republicana. c. Tetuán 22, baixos. SANTS. Pt. José Miró. 24.II.1895-16.XII.1903 (Of^a Jefe Vg^a).

ANOIA

28. Centro de la unión republicana de.. IGUALADA. Rambla Sant Isidre 12, 1º. Pt. Miguel Jordana. 19.V.1893.

BAGES

29. Centro de la unión republicana. MANRESA. c. Urgel 3, 1º./ c. Vestales 10, baixos i ler. MANRESA. 9.IX.1891. 1891, Pt. Francisco Gallifa Gomis 1893, Pt. Ramón Trulls; St. Eugenio Sierra. 1894, Pt. Juan Trías; St. Francisco Sucirana. 1895, Pt. Juan Reguant; St. Magín Closas.
30. Centro de la unión republicana. c. Fuente 16, 1º. MONISTROL DE MONTSERRAT. 29.XII.1892-20.IX.1900. (Of^a Alcalde).
31. Ateneo Sallentino de la Unión Republicana. C. Sant Fèlix 15. SALLENT. Pts. José Ollé Margarit, i José Subirana Riera. 29.VII.1895. (El 18.II.1933 canvia el seu nom pel de Centre d'Esquerra Republicana).

BAIX CAMP

32. Comité d'Unió republicana. PRATDIP. Pt. Adolfo Baiget Vallés. St. Miguel Domènech Marco. (VI.1893)

BAIX LLOBREGAT

33. Centro de Unión republicana. c. Mercado 4. SANT FELIU DE LLOBREGAT. Pt. Luis Méndez. 4.VI.1895-22.IX.1900 (Of^a Alcalde).

BAIX URGELL

34. Comité de coalició republicana d'.. AGRAMUNT. Pt. José Martínez (VI.1893).
35. Comité republicano de..ANGLESOLA. Pt. José A. Torrent (VI.1893).
36. Centro de Unión republicana. VERDÚ. Pt. Sebastià Sambola (VI.18893).

U.R. (continuació)

GIRONÈS

37. Casino Unión Republicana. CAÇA DE LA SELVA. (V.1899)

EL MARESME

38. Centro de la Unión Republicana. Pça. de Cuba 8, 1º.
MATARÓ. Pt. Miguel Gualabens. 27.I.1896-19.X.1900.
(Ofº Alcalde).

MONTSIA

39. Comité de Unión Republicana. ULLDECONA. Pt. Lucas Mijavi-
la. (VI.1893)

SEGARRA

40. Comité de Unión Republicana. CERVERA. Pt. Jaime Salvador
Bea. (VI.1893).

TARRAGONÈS

41. Centro de Unión Republicana. LA SECUITA. (1899)

VALLES OCCIDENTAL

42. Centro de la coalición republicana. TERRASSA. 18.X.1886-
19.X.1900. (Ofº Alcalde)